

**ОРГАНІЗАЦІЯ
СІМЕЙНИХ ФЕРМЕРСЬКИХ
ГОСПОДАРСТВ
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ**



НАЦІОНАЛЬНИЙ НАУКОВИЙ ЦЕНТР
ІНСТИТУТ АГРАРНОЇ ЕКОНОМІКИ

**НАЦІОНАЛЬНИЙ НАУКОВИЙ ЦЕНТР
«ІНСТИТУТ АГРАРНОЇ ЕКОНОМІКИ»**

**ОРГАНІЗАЦІЯ
СІМЕЙНИХ ФЕРМЕРСЬКИХ
ГОСПОДАРСТВ**

Методичні рекомендації

**КИЇВ
2020**

УДК 631.22:005(477)
О 64

Автори-укладачі: Лупенко Ю. О., Малік М. Й., Шпикуляк О. Г.,
Спаський Г. В., Мамчур В. А., Корінець Р. Я.,
Малік Л. М., Ксенофонтова К. Ю., Мамчур Л. В.,
Швець А. А., Ірклієнко І. С.

Рецензенти: *О.М. Могильний* – доктор економічних наук, професор, НДІ «Укراгропромпродуктивність»
М.М. Кротівко – доктор економічних наук, Національна академія аграрних наук України

*Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
Національного наукового центру «Інститут аграрної економіки»
(протокол № 5 від 26 травня 2020 р.)*

О 64 Організація сімейних фермерських господарств: методичні рекомендації / укладачі [Ю.О. Лупенко, М.Й. Малік, О.Г. Шпикуляк та ін.]. – К. : ННЦ «ІАЕ», 2020. 92 с.

Видання містить науково обґрунтовані рекомендації щодо організації сімейних фермерських господарств.

Може бути використане засновниками фермерських господарств, фахівцями державних інституцій, дорадчими, інформаційно-консультаційними та навчально-методичними центрами, науковими установами та освітніми закладами.

УДК 631.22:005(477)

© Національний науковий центр
«Інститут аграрної економіки»,
2020

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
1. Загальні положення щодо створення сімейного фермерського господарства	7
2. Законодавство про сімейне фермерське господарство	8
3. Особисте селянське господарство – основа сімейного фермерського господарства	10
4. Поняття сімейного фермерського господарства	11
5. Чи потрібен сімейному фермерському господарству статус юридичної особи.....	14
6. Передумови для створення сімейного фермерського господарства	15
7. Алгоритм створення сімейного фермерського господарства як юридичної особи.....	16
8. Алгоритм створення сімейного фермерського господарства без надання статусу юридичної особи.....	20
9. Трудові відносини в сімейному фермерському господарстві.....	25
10. Особливості ведення сімейного фермерського господарства у межах населеного пункту	27
11. Оподаткування сімейного фермерського господарства	29
12. Особливості оподаткування сімейного фермерського господарства без створення юридичної особи	29
13. Взаємодія сімейного фермерського господарства з місцевими бюджетами	32
14. Державна підтримка сімейного фермерського господарства	33

15. Єдиний соціальний внесок: додаткова державна підтримка сімейного фермерського господарства.....	35
16. Сімейні фермерські господарства і сільські громади.....	37
17. Чому потрібні центри підтримки сімейних фермерських господарств.....	38
18. Науково-методичне забезпечення з проблем розвитку кооперації та сімейного фермерства	39
Список використаних джерел.....	44
ДОДАТКИ	50
<i>Додаток А.</i> Закон України Про фермерське господарство.....	50
<i>Додаток Б.</i> Закон України Про державну підтримку сільського господарства України (Витяг).....	71
<i>Додаток В.</i> Податковий кодекс України (Витяг)	73
<i>Додаток Г</i>	75
<i>Додаток Д.</i> Сімейний кодекс України (Витяг)	76
<i>Додаток Е.</i> Типова форма договору (декларації) про створення сімейного фермерського господарства.....	77
<i>Додаток Є.</i> Міністерство юстиції України лист, щодо порядку державної реєстрації сімейних фермерських господарств.....	83
<i>Додаток Ж.</i> Перелік документів, що підтверджують досвід роботи у сільському господарстві	87
<i>Додаток З.</i> Пропозиції створення сімейних фермерських господарств.....	88

ВСТУП

Організація Об'єднаних Націй оголосила 2019–2028 роки Десятиліттям сімейних фермерських господарств [1] і розробила Глобальний план дій щодо розвитку таких господарств [2]. У світі налічується понад 500 млн сімейних фермерських господарств (СФГ), які використовують до 98% сільськогосподарських угідь. Вони виробляють 56% сільськогосподарської продукції на 56% землі і більш як 80% світової продовольчої продукції у вартісному еквіваленті. Саме СФГ обробляють значну частину земельних угідь у світі. Середні показники обробітку землі на континентах такі: 85% припадає на Азію, 83% – Африку, 83% – Північну і Центральну Америку, 68% – Європу, 18% – на Південну Америку [3].

Такі господарства застосовують різноманітні сільськогосподарські системи і виробляють традиційні харчові продукти, сприяючи збалансованості раціону харчування та зберігаючи агробіорізноманіття у світі. СФГ є невід'ємним елементом територіальних утворень і місцевої культури, свої доходи вони витрачають в основному на місцевих або регіональних ринках, створюючи безліч робочих місць як у сільському господарстві, так і в інших секторах. Усі ці особливості означають, що СФГ мають унікальний потенціал для формування продуктивніших і стійкіших продовольчих систем за наявності сприятливих умов [4].

Інститут сімейного фермерства є новим для України: поняття «сімейне фермерське господарство» стало частиною українського законодавства тільки у 2016 р. [5]. Станом на 1 січня 2019 р. в нашій країні зареєстровано 3,99 млн особистих селянських господарств (ОСГ), які володіють 6,13 млн. га землі [6], значна їх частина могла б трансформуватися у СФГ.

Підписавши Угоду про асоціацію з Європейським Союзом, Україна взяла на себе зобов'язання проводити організаційні, економічні й інституціональні реформи. Очевидно, що вони впливатимуть і на розвиток дрібних виробників сільськогосподарської продукції. Зростаючі вимоги до якості виробництва продукції можуть зумовити зменшення обсягів виробництва в ОСГ. Зниження імпортного мита посилить конкуренцію на внутрішньому ринку.

Невідповідність продукції європейським стандартам обмежує доступ продукції вітчизняних виробників на ринки Євросоюзу.

Слабкість державної підтримки, нестача й недоступність фінансових ресурсів поглиблюватимуть технологічне відставання українських виробників від європейських конкурентів.

Такі ризики можливо мінімізувати за умови активного впровадження в Україні Глобального плану дій ООН щодо розвитку СФГ, що передбачає дієві заходи на всіх рівнях – від місцевого до глобального – за сімома взаємопов'язаними напрямками:

- Розвиток сприятливого політичного середовища для зміцнення СФГ.
- Підтримка молоді й забезпечення стійкості СФГ з покоління в покоління
 - Сприяння досягненню гендерної рівності в СФГ.
 - Зміцнення організацій СФГ.
 - Підвищення стійкості СФГ до зовнішніх впливів.
 - Зміцнення СФГ для забезпечення стійкості продовольчих систем до змін клімату.
- Підтримка багатоплановості СФГ для впровадження соціальних інновацій, що сприяють територіальному розвитку і збереженню довкілля та біорізноманітності [7].

Розвиток СФГ відкриває унікальну можливість щодо забезпечення продовольчої безпеки, засобів до існування, раціональнішого використання природних ресурсів, охорони навколишнього середовища та досягнення сталого розвитку, особливо в сільських районах. Фермери в сімейних господарствах, завдяки своїй вправності і турботі про землю, є провідниками змін, необхідних для подолання голоду, більшої збалансованості й стійкості до зовнішніх планетарних впливів і для досягнення цілей сталого розвитку.

Правові, економічні й соціальні засади створення та діяльності СФГ визначені Законом України «Про фермерське господарство». Низка інших правових актів також пов'язана із процесами створення та діяльності СФГ. Мета цих Методичних рекомендацій – допомогти громадянам країни вміло використати всі можливості, для того, щоб стати частиною світової спільноти сімейного фермерства.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ЩОДО СТВОРЕННЯ СІМЕЙНОГО ФЕРМЕРСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Сімейне фермерське господарство не є надто великим бізнесом, тому до створення такого господарства слід ставитися відповідально.

Тим, хто бажає створювати СФГ, слід *грунтовно ознайомитися із законодавством*. Це дасть змогу зрозуміти:

– що таке СФГ і чим воно відрізняється від «традиційного» фермерського господарства;

- які дії слід вчинити для реєстрації СФГ;
- які вигоди можна отримати від діяльності у статусі СФГ;
- які обмеження передбачені законодавчими актами для СФГ;
- яку підтримку СФГ може отримати від держави.

Обізнаність із законодавством членами СФГ може посилити його економічну спроможність, а також уникнути проблем у майбутньому, адже незнання закону не звільняє від відповідальності.

Інша важлива дія – *економічне обґрунтування діяльності господарства*. Ефективність діяльності СФГ залежить від низки чинників: спеціалізації, диверсифікації, маркетингу і менеджменту. Воно самостійно визначає напрям своєї діяльності, обсяги виробництва і форми реалізації товарної продукції, необхідні умови для забезпечення ефективного використання землі, збереження та підвищення її родючості.

Слід пам'ятати, що СФГ – це не тільки сільськогосподарське товарне виробництво, але й переробка сільськогосподарської сировини, доведення її до товарного вигляду, надання агросервісних послуг.

При *обґрунтуванні спеціалізації СФГ* слід:

– визначити потребу господарства в ресурсах (земля, техніка і устаткування, трудові ресурси, будинки і виробничі споруди, фінансові ресурси, інші засоби);

– обрати напрям спеціалізації виробництва аграрної продукції, її переробки та зберігання та розглянути альтернативні варіанти;

- провести планові розрахунки передбачуваних витрат виробництва й можливої рентабельності, щодо кожного виду діяльності;
- розрахувати обсяги необхідних інвестицій.

З урахуванням наявної площі землекористування члени СФГ мають обрати такий напрям виробничої діяльності, щоб якомога ефективніше використовувати не тільки землю, інші матеріальні ресурси, капітал, а й знання та вміння усіх членів господарства. Тому, враховуючи, що законодавством встановлено обмеження щодо залучення сторонніх осіб до діяльності СФГ, моделюючи його майбутнє, варто також оцінити потреби у навчанні членів господарства для набуття нових знань і навичок, які забезпечать успішність ведення свого господарства.

2. ЗАКОНОДАВСТВО ПРО СІМЕЙНЕ ФЕРМЕРСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО

Правові, економічні й соціальні засади створення та діяльності СФГ визначає Закон України «Про фермерське господарство» [8]. Ознайомлення з його положеннями є необхідною умовою для ефективної діяльності цієї організаційно-правової форми господарювання.

У статті 2 Закону зазначено про те, що відносини, пов'язані із створенням, діяльністю та припиненням діяльності фермерських господарств, регулюються Конституцією України (Основним Законом), Земельним кодексом України, цим Законом та іншими нормативно-правовими актами України.

На відміну від конституції Польщі, де наголошено, що «основою аграрного ладу держави є сімейне господарство» [9], Конституція України [10] не містить жодних прямих норм щодо сімейних господарств, але саме цей документ визначає підвалини для правового устрою нашої держави. Конституція України декларує, що кожен має право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом, а правові засади і гарантії підприємництва визначаються виключно законами України, яким щодо СФГ є Закон України

«Про фермерське господарство». Спроба доповнити Конституцію нашої держави положенням про те, що «основою аграрного устрою України є фермерське господарство» [11] (зауважимо, що не СФГ, а загалом фермерське господарство), не була успішною.

Як один із різновидів фермерського господарства СФГ є формою підприємницької діяльності. Правові засади підприємницької діяльності встановлюються Цивільним, Господарським, Податковим, Земельним кодексами України, Водним кодексом України, Кодексом України про надра, Лісовим кодексом України, Кримінальним кодексом України, Кодексом про адміністративні правопорушення та спеціальними законами. Специфікою законодавства про підприємницьку діяльність є велика кількість підзаконних нормативно-правових актів (положень, інструкцій, правил тощо), що ускладнює можливість його систематизації.

Відповідно до статті 3 Сімейного кодексу України СФГ створюється виключно члени однієї сім'ї. Цій формі господарювання надається додаткова державна підтримка у порядку, передбаченому Законом України "Про державну підтримку сільського господарства України" [12].

Кошти на підтримку СФГ передбачаються у Державному бюджеті України, який щорічно затверджується окремим Законом [13]. Порядок використання коштів Державного бюджету України для надання підтримки фермерським господарствам визначається Кабінетом Міністрів України [14].

Надання земельних ділянок для ведення фермерського господарства із земель державної та комунальної власності здійснюється в порядку, передбаченому Земельним кодексом України [15], яким також регулюються інші земельні відносини.

Сімейне фермерське господарство підлягає державній реєстрації як фізична особа — підприємець або як юридична особа, що регулюється Законом України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» [16]. Консультації щодо процедури реєстрації СФГ надають у центрах надання адміністративних послуг [17], які створюються майже у кожній громаді, а також отримати їх онлайн.

Кожне СФГ, залежно від напрямку та специфіки діяльності, буде поставати перед необхідністю застосовувати ті чи інші правові

норми. Із збільшенням обсягів діяльності СФГ зростатиме потреба у правовій інформації та знаннях. Тому членам СФГ слід або самим детально вивчати законодавчі норми, або користуватися послугами сільськогосподарських дорадчих служб.

3. ОСОБИСТЕ СЕЛЯНСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО – ОСНОВА СІМЕЙНОГО ФЕРМЕРСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Особисте селянське господарство (ОСГ) – це господарська діяльність, яка провадиться без створення юридичної особи фізичною особою індивідуально або особами, які перебувають у сімейних чи родинних відносинах і спільно проживають, з метою задоволення особистих потреб шляхом виробництва, переробки і споживання сільськогосподарської продукції, реалізації її надлишків та надання послуг з використанням майна особистого селянського господарства, у тому числі у сфері сільського зеленого туризму.

Діяльність, пов'язана із веденням ОСГ, не належить до підприємницької діяльності [18]. Хоча де-факто більшість ОСГ вже є сімейними фермерськими господарствами: працюють на двох або й більше гектарах землі (якщо приєднуються паї), утримують із десятків корів, господарюють всією родиною. При цьому ОСГ зазнають організаційних і фінансових проблем під час збуту продукції переробним та іншим підприємствам, які є юридичними особами, оскільки не є податковими агентами, зокрема не можуть бути платниками ПДВ. Окрім того, ще донедавна ОСГ фактично не мали доступу до заходів державної підтримки в межах реалізації аграрної політики.

Перетворення ОСГ у СФГ дасть змогу виробникам сільськогосподарської продукції:

- стати учасниками організованого аграрного ринку, тобто мати можливість працювати з усіма його суб'єктами;
- користуватися програмами державної підтримки виробників сільськогосподарської продукції;
- отримати додаткову підтримку від держави, що передбачено законом.

Статус СФГ накладає певні зобов'язання на його членів, зокрема:

- ведення обліку – бухгалтерського, податкового;
- сплату податків і зборів відповідно до закону;
- дотримання вимог безпечності та якості харчових продуктів.

Суспільство зацікавлене у створенні умов для розвитку СФГ, оскільки це шлях до детінізації економічної діяльності, підвищення рівня зайнятості в сільській місцевості, збільшення надходжень до бюджетів, зокрема, сільських громад, підвищення рівня життя у сільській місцевості.

Очевидно, що перетворення ОСГ у СФГ відбуватиметься активніше, якщо отримані вигоди переважатимуть вартість виконання зобов'язань.

4. ПОНЯТТЯ СІМЕЙНОГО ФЕРМЕРСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Фермерське господарство, відповідно до Закону України «Про фермерське господарство», є формою підприємницької діяльності громадян, які виявили бажання виробляти товарну сільськогосподарську продукцію, здійснювати її переробку та реалізацію з метою отримання прибутку на земельних ділянках, наданих їм у власність та/або користування, у тому числі в оренду, для ведення фермерського господарства, товарного сільськогосподарського виробництва, особистого селянського господарства, відповідно до закону [8].

Окремою формою фермерського господарства є сімейне фермерське господарство (СФГ), яке може бути двох видів:

- СФГ, зареєстроване як юридична особа;
- СФГ без статусу юридичної особи на основі діяльності фізичної особи – підприємця (рис. 1).



Рис. 1. Види фермерських господарств

Фермерське господарство може бути створено одним або кількома громадянами України, які є *родичами або членами сім'ї*, відповідно до закону.

Право на створення фермерського господарства має кожний дієздатний громадянин України, який досяг 18-річного віку та виявив бажання організувати фермерське господарство. Членами будь-якого виду фермерського господарства можуть бути особи, які досягли 14-річного віку.

Фермерське господарство, зареєстроване як юридична особа, має статус СФГ, за умови, що в його підприємницькій діяльності використовується праця членів такого господарства, якими є *виключно члени однієї сім'ї* відповідно до статті 3 Сімейного кодексу України.

Фермерське господарство без статусу юридичної особи організовується на основі діяльності фізичної особи-підприємця і має

статус сімейного фермерського господарства, за умови *використання праці членів такого господарства, якими є виключно фізична особа-підприємець та члени її сім'ї* відповідно до статті 3 Сімейного кодексу України (табл. 1).

Таблиця 1

Засновники та члени фермерського господарства

Вид фермерського господарства	Засновники	Члени
<i>Фермерське господарство</i>	<i>Родичі</i> або члени сім'ї	<i>Родичі</i> або члени сім'ї
<i>СФГ – юридична особа</i>	Члени однієї сім'ї відповідно до статті 3 Сімейного кодексу України	Члени однієї сім'ї відповідно до статті 3 Сімейного кодексу України
<i>СФГ – без створення юридичної особи</i>	Члени однієї сім'ї відповідно до статті 3 Сімейного кодексу України	Члени однієї сім'ї відповідно до статті 3 Сімейного кодексу України

Відповідно до статті 3 Сімейного кодексу України [19]:

- сім'ю складають особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки;
- подружжя вважається сім'єю і тоді, коли дружина та чоловік у зв'язку з навчанням, роботою, лікуванням, необхідністю догляду за батьками, дітьми та з інших поважних причин не проживають спільно;
- дитина належить до сім'ї своїх батьків і тоді, коли спільно з ними не проживає;
- права члена сім'ї має одинока особа.

Згідно із Законом України «Про фермерське господарство» до членів сім'ї та родичів голови фермерського господарства відносяться дружина (чоловік), батьки, діти, баба, дід, прабаба, прадід, внуки, правнуки, мачуха, вітчим, падчерка, пасинок, рідні та двоюрідні брати і сестри, дядько, тітка, племінники як голови фермерського господарства, так і його дружини (її чоловіка), а також особи, які перебувають у родинних стосунках першого ступеня споріднення з усіма вищезазначеними членами сім'ї та родичами (батьки такої особи та батьки чоловіка або дружини, її чоловік або

дружина, діти як такої особи, так і її чоловіка або дружини, у тому числі усиновлені ними діти).

Членами (але не керівниками!) будь-якого виду фермерського господарства можуть бути особи, які досягли 14-річного віку.

Отже, засновниками та членами «традиційного» фермерського господарства може бути дуже широке коло осіб, який мають певний ступінь спорідненості. Засновниками та членами СФГ можуть бути виключно фізична особа-підприємець та члени її сім'ї. Такі обмеження компенсуються преференціями та підтримкою, що передбачені державою для СФГ. Створювати СФГ чи «традиційне» фермерське господарство має вирішувати кожна родина самостійно, але доцільно спочатку набути певного досвіду у фермерстві, організувавши СФГ без створення юридичної особи.

5. ЧИ ПОТРІБЕН СІМЕЙНОМУ ФЕРМЕРСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВУ СТАТУС ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ

Перед тим, як реєструвати СФГ, слід визначити в якому статусі його реєструвати: СФГ як юридичну особу чи СФГ без статусу юридичної особи на основі діяльності фізичної особи – підприємця (ФОП).

СФГ – юридична особа несе відповідальність за своїми зобов'язаннями лише в межах вартості складеного капіталу.

СФГ як фізична особа-підприємець відповідає всім належним йому майном, у тому числі часткою у спільній сумісній власності подружжя, якщо фермер перебуває у зареєстрованому шлюбі або фактичних шлюбних відносинах, за винятком майна, на яке не може бути звернене стягнення відповідно до закону;

Незалежно від наявності статусу юридичної особи фермерські господарства можуть мати рахунки в банках, вступати у цивільно-правові, господарсько-правові договори, приймати на роботу найманих працівників.

6. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ СТВОРЕННЯ СІМЕЙНОГО ФЕРМЕРСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Для того щоб створити СФГ, у громадян, які виявили таке бажання, мають бути у власності та/або користуванні (у т. ч. в оренді) земельні ділянки для ведення фермерського господарства, товарного сільськогосподарського виробництва, особистого селянського господарства.

Якщо у потенційних членів СФГ є такі земельні ділянки, можна робити наступні кроки щодо створення такої форми господарювання.

Якщо у потенційних членів СФГ нема земельних ділянок, то слід набути перелічені вище права на такі земельні ділянки. Це можна зробити в різний спосіб: купити (після остаточного зняття так званого мораторію на продаж земель сільськогосподарського призначення); орендувати в осіб, які мають такі земельні ділянки; скористатися правом набути права власності на земельні ділянки на підставі безоплатної передачі із земель державної і комунальної власності; в інший спосіб відповідно до закону.

Процедури набуття прав на земельні ділянки регулюються земельним законодавством, насамперед, Земельним кодексом України.

Консультації щодо набуття таких прав можна отримати в місцевих органах влади, у місцевих підрозділах Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру [20], у місцевих організаціях Асоціації фермерів та приватних землевласників України [21], Українського державного фонду підтримки фермерських господарств [22], а також у спеціалізованих організаціях, що займаються консультування у сфері земельних відносин [23].

Інша важлива передумова – бажання членів сім'ї займатися підприємницькою діяльністю, а майбутнього керівника СФГ – бажання та здатність взяти на себе відповідальність за діяльність СФГ і зареєструватися фізичною особою – підприємцем.

7. АЛГОРИТМ СТВОРЕННЯ СІМЕЙНОГО ФЕРМЕРСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ЯК ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ

Процедура створення СФГ як юридичної особи нічим не відрізняється від створення «традиційного» фермерського господарства. Слід пам'ятати, що право на створення такого господарства мають тільки члени однієї сім'ї, які мають дати згоду на його створення.

Крок перший. Підготовка проекту статуту.

Відповідно до Закону України «Про фермерське господарство», фермерське господарство як юридична особа діє на основі установчого документа про створення фермерського господарства, яким є статут. У статуті зазначаються:

- найменування господарства;
- його місцезнаходження, адреса;
- предмет і мета діяльності;
- порядок формування майна (складеного капіталу);
- органи управління;
- порядок прийняття ними рішень;
- порядок вступу до господарства та виходу з нього;
- інші положення, що не суперечать законодавству України.

Усі ці вимоги Закону члени сім'ї мають розглянути й обговорити на етапі підготовки статуту.

Офіційного типового (взірцевого) статуту фермерського господарства, затвердженого органами влади, не існує. Водночас різні консультативні фірми пропонують послуги щодо розробки таких статутів. Можна також скористатися доступними шаблонами [24], за зразками [25] статутів. Використовуючи шаблони, слід мати на увазі, що законодавство часто змінюється, тому, враховуючи такі зміни, робить корективи.

Не варто розробляти статут самостійно, а обрати професійно складений статут, який успішно кілька разів пройшов державну реєстрацію з урахуванням законодавчих змін.

Очевидною є необхідність підготовки взірцевого статуту фермерського господарства, в тому числі СФГ. Це могли б зробити як

центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію політики у сфері розвитку фермерських господарств, так і Асоціація фермерів і приватних землевласників, яка має ознаки саморегульвної організації у цій сфері, або наукові установи – як документ рекомендаційного характеру.

Крок другий. *Рішення засновників про створення СФГ як юридичної особи.*

Відповідно до статті 17 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань», для державної реєстрації створення СФГ як юридичної особи подається примірник оригіналу (нотаріально засвідчену копію) рішення засновників, а у випадках, передбачених законом, – рішення відповідного державного органу, про створення юридичної особи.

Традиційно для прийняття такого рішення проводять збори засновників фермерського господарства, які мають прийняти рішення:

- про створення СФГ;
- про визначення найменування СФГ;
- про визначення місцезнаходження (адреси) СФГ;
- про утворення складеного капіталу СФГ (за бажанням засновників);
- про оцінку майна, що вноситься до СФГ у негрошовій формі (за бажанням засновників);
- про визначення основного виду економічної діяльності СФГ;
- про обрання голови СФГ;
- про затвердження статуту СФГ.

Рішення підписується усіма засновниками СФГ. Справжність підписів на рішенні засновників СФГ не підлягає обов'язковому нотаріальному засвідченню.

Якщо СФГ створюється однією особою, то вона і затверджує Рішення єдиного Засновника про створення сімейного фермерського господарства.

Сімейне фермерське господарство може бути зареєстроване за місцем проживання засновника або за місцем знаходження земельної ділянки сільськогосподарського призначення.

Можна підготувати рішення засновника (засновників) самостійно, скористатися шаблонами [26] чи послугами фахівців центрів надання адміністративних послуг, фермерських організацій чи консультантів, що спеціалізуються на реєстрації юридичних осіб.

Крок третій. *Державна реєстрація СФГ як юридичної особи.*

Відносини, що виникають у сфері державної реєстрації юридичних осіб, регулюються Законом України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань».

Для державної реєстрації СФГ зі статусом юридичної особи необхідно подати державному реєстратору такий перелік документів:

- Реєстраційна картка (Форма 1) – на проведення державної реєстрації юридичної особи, утвореної шляхом заснування нової юридичної особи [27]. У разі подання документів поштовим відправленням справжність підпису заявника на реєстраційній картці має бути нотаріально засвідчена.

- Рішення засновника (якщо він один) або рішення засновників (якщо їх два або більше), підписане ними (примірник оригіналу, ксерокопія, нотаріально засвідчена копія).

- Статут фермерського господарства. Статут прошивається, пронумеровується та підписується засновником (засновниками) або уповноваженими особами.

- Документ, що засвідчує повноваження (довіреність, доручення тощо) якщо документи подаються представником.

- Заява про обрання юридичною особою спрощеної системи оподаткування та/або реєстраційна заява про добровільну реєстрацію як платника податку на додану вартість — за бажанням заявника).

Окрім того, реєстратори можуть попросити надати:

- Документ про надання земельної ділянки у власність або в оренду – для створення фермерського господарства. Це може бути:

- копія Державного акта на право приватної власності засновника на землю;

- копія Державного акта на право постійного користування землею засновником;

– копія договору про право користування землею, зокрема на умовах оренди.

– Документ, що посвідчує ступінь спорідненості або факт належності до однієї сім'ї.

Вимоги до оформлення документів, що подаються для державної реєстрації, передбачені статтею 15 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань».

Строк державної реєстрації не повинен перевищувати три робочих дні з дати надходження необхідних документів.

Не пізніше наступного робочого дня з дати державної реєстрації державним реєстратором видається (надсилається поштовим відправленням) засновнику або уповноваженій особі один примірник оригіналу установчих документів фермерського господарства з відміткою про проведення державної реєстрації та витяг з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців.

Процедура проходження державної реєстрації юридичної особи регулюється наказом Міністерства юстиції України «Про затвердження Порядку державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, що не мають статусу юридичної особи [28].

Державна реєстрація юридичних осіб проводиться державним реєстратором за місцезнаходженням юридичної особи. Перелік органів державної реєстрації розміщено на сторінці Департаменту нотаріату та державної реєстрації Міністерства юстиції України [29].

При проведенні реєстрації юридичної особи державний реєстратор у день державної реєстрації передає відповідним органам статистики, Державної податкової служби, Пенсійного фонду України відомості з реєстраційної картки на проведення державної реєстрації юридичної особи.

Державна реєстрація юридичної особи здійснюється у день надходження документів, передбачених цим Законом.

Результат надання послуги: один примірник оригіналу установчих документів юридичної особи та витяг з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців – протягом 24 годин, крім вихідних та святкових днів, після отримання

державним реєстратором від органів статистики, державної фіскальної служби, Пенсійного фонду України даних про взяття на облік юридичної особи.

Про реєстрацію СФГ – юридичної особи як платника страхових внесків до Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття, Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України, Фонду соціального страхування України з тимчасової втрати працездатності можна дізнатися у місцевих представництвах цих фондів

Крок четвертий. Відкриття банківських рахунків, виготовлення печатки.

З переліком документів, необхідних для відкриття банківського рахунку, можна ознайомитись у банку [30], який СФГ оберє для обслуговування.

Законом [31] передбачено, що суб'єкт господарювання має право використовувати у своїй діяльності печатки, проте її використання не є обов'язковим. Наявність або відсутність відбитка печатки суб'єкта господарювання на документі не створює юридичних наслідків. Виготовлення, продаж та/або придбання печаток здійснюється без одержання будь-яких документів дозвільного характеру.

8. АЛГОРИТМ СТВОРЕННЯ СІМЕЙНОГО ФЕРМЕРСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА БЕЗ НАДАННЯ СТАТУСУ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ

Фермерське господарство без статусу юридичної особи організується на основі діяльності фізичної особи-підприємця. Особливості створення та діяльності СФГ без набуття статусу юридичної особи регулюються положеннями статті 8-1 цього Закону. Слід розуміти, що право на створення такого господарства мають тільки члени однієї сім'ї, які повинні дати згоду на це. При цьому,

вони мають розуміти потенційні вигоди від створення такого господарства. Тільки після цього можна робити наступні кроки.

Крок перший. *Підготовка проекту установчого документу.*

Приступати до його складання можна, якщо хоча б один із майбутніх членів господарства має у власності або користуванні земельну ділянку сільськогосподарського призначення для ведення фермерського господарства, товарного сільськогосподарського виробництва, особистого селянського господарства, з присвоєним кадастровим номером.

Якщо СФГ без статусу юридичної особи організовується кількома членами однієї сім'ї, то установчим документом є договір про створення сімейного фермерського господарства.

Якщо СФГ без статусу юридичної особи організовується фізичною особою самотійно, то установчим документом є декларація про створення сімейного фермерського господарства.

Типова форма договору (декларації) про СФГ затверджена наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України [32]. Змінювати цю форму не дозволено, треба лише конкретизувати її зміст у спеціально залишених для цього порожніх рядках.

Для того щоб заповнити типову форму договору, слід вирішити:

- Якою буде назва СФГ.
- Чим займатиметься СФГ – підібрати відповідні КВЕДи [33].
- Хто буде головою СФГ, який надалі зареєструється як ФОП.
- Яке майно, зокрема земельні ділянки, та яким чином використовуватимуться для ведення СФГ
- Яким буде порядок прийняття рішень та як відбуватиметься координація спільної діяльності членів господарства.
- У якому порядку відбуватиметься покриття витрат та розподіл результатів (прибутку або збитків) діяльності господарства між його членами.
- Як відбуватиметься прийом нових членів до господарства
- Якою буде процедура виходу із членів господарства.
- Як будуватимуться трудові відносини у господарстві.
- Трудові відносини у господарстві.
- На який строк чи безстроково створюється господарство.

Можливо додати до договору (декларації) інші положення, які не суперечать законодавству (наприклад, порядок ліквідації тощо).

Все це допоможе правильно заповнити Типову форми договору (декларації) про створення СФГ без статусу юридичної особи.

Крок другий. *Рішення засновників про створення СФГ без статусу юридичної особи.*

Договір про створення СФГ без статусу юридичної особи укладається фізичною особою спільно з членами її сім'ї в письмовій формі.

Умови договору (декларації) про створення СФГ, відповідно до Закону України «Про фермерське господарство», визначають:

а) найменування, місцезнаходження (адресу) господарства, мету та види його діяльності;

б) порядок прийняття рішень та координації спільної діяльності членів господарства;

в) правовий режим спільного майна членів господарства;

г) порядок покриття витрат та розподілу результатів (прибутку або збитків) діяльності господарства між його членами;

ґ) порядок вступу до господарства та виходу з нього;

д) трудові відносини членів господарства;

е) прізвище, ім'я та по батькові членів господарства, ступінь їх родинного зв'язку, паспортні дані та реєстраційні номери облікових карток платників податків (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та офіційно повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку у паспорті, реєстраційні номери облікових карток платників податків не зазначаються);

є) інші положення, що не суперечать чинному законодавству.

Законом не визначена процедура укладання такого договору. Члени майбутнього СФГ будуть вирішувати самостійно в якій спосіб вони проводитимуть сімейні установчі збори будуть підписувати договір вирішувати. Важливо, щоб таке рішення було спільним і добре продуманим.

Ще один важливий момент – вибір голови СФГ, який має право виступати від господарства. Ним може бути член сім'ї, який пізніше реєструється як фізична особа-підприємець. Перш ніж

вписувати його прізвище у договір, сім'ї варто переконатися в тому, хто може найкраще з її членів виконувати такі функції.

Декларація про створення сімейного фермерського господарства (у разі одноосібного ведення такого господарства) складається фізичною особою самостійно в письмовій формі.

Крок третій. *Нотаріальне посвідчення договору.*

Договір про створення СФГ без статусу юридичної особи підлягає нотаріальному посвідченню за місцем розташування майна та земельних ділянок фермерського господарства. Отже, слід звернутися до нотаріуса для посвідчення договору про створення сімейного фермерського господарства.

Якщо СФГ створюється однією особою, його установчим документом є декларація про створення СФГ, що не потребує нотаріального посвідчення.

Після укладання (складання) договору (декларації) про створення СФГ його голова має зареєструватись як фізична особа-підприємець або зареєструвати зміни до відомостей про фізичну особу-підприємця в порядку, передбаченому законом [34].

Крок четвертий. *Реєстрація СФГ без статусу юридичної особи.*

Для реєстрації СФГ без статусу юридичної особи, відповідно до пункту 1 статті 12 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань», потрібні такі документи:

- заява про державну реєстрацію фізичної особи підприємцем [35], в якій може зазначатися прохання про реєстрацію такої особи платником податку на додану вартість та/або обрання спрощеної системи оподаткування;

- нотаріально засвідчена письмова згода батьків (усиновлювачів) або піклувальника чи органу опіки та піклування – для фізичної особи, яка досягла шістнадцяти років і має бажання займатися підприємницькою діяльністю, але не має повної цивільної дієздатності;

- договір (декларація) про створення сімейного фермерського господарства – у разі державної реєстрації фізичної особи, яка самостійно або з членами сім'ї створює сімейне фермерське господарство відповідно до Закону України "Про фермерське господарство".

Окрім того, реєстратори можуть попросити надати:

– Документ про надання земельної ділянки у власність або в оренду – для створення фермерського господарства. Таким документом може бути:

- копія Державного акта на право приватної власності засновника на землю;
- копія Державного акта на право постійного користування землею засновником;
- копія договору про право користування землею, зокрема на умовах оренди.

– Документ, що посвідчує ступінь спорідненості або факт належності до однієї сім'ї.

Якщо документи подаються особисто, заявник пред'являє документ, що відповідно до закону посвідчує особу.

У разі подання документів представником, крім випадку, коли відомості про повноваження цього представника відображені в Єдиному державному реєстрі, додатково подається примірник оригіналу (нотаріально засвідчена копія) документа, що підтверджує його повноваження.

Реєстрація здійснюється державними реєстраторами у центрах надання адміністративних послуг.

Подання заяв про державну реєстрацію фізичної особи-підприємцем, державну реєстрацію змін до відомостей про фізичну особу-підприємця, державну реєстрацію припинення підприємницької діяльності фізичної особи-підприємця може здійснюватися через Єдиний державний вебпортал електронних послуг “Портал Дія” [36].

Крок п'ятий. Стати платником податку в органах Державної Податкової Служби.

Фізична особа – підприємець може самостійно обрати спрощену систему оподаткування. Обрати систему оподаткування можливо при поданні заяви про державну реєстрацію фізичної особи підприємцем державному реєстраторі.

Крок шостий. Відкриття банківських рахунків, виготовлення печатки.

З переліком документів, необхідних для відкриття банківського рахунку, можна ознайомитись у банку [37], який СФГ обере для обслуговування.

Законом [38] передбачено, що суб'єкт господарювання має право використовувати у своїй діяльності печатки, проте її використання не є обов'язковим. Наявність або відсутність відбитка печатки суб'єкта господарювання на документі не тягне за собою юридичних наслідків. виготовлення, продаж та/або придбання печаток здійснюється без одержання будь-яких документів дозвільного характеру.

9. ТРУДОВІ ВІДНОСИНИ В СІМЕЙНОМУ ФЕРМЕРСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Особливість СФГ полягає в тому, що в його підприємницькій діяльності використовується праця членів цього господарства, якими є виключно члени однієї сім'ї.

Стаття 3 Кодексу законів України про працю роз'яснює, що «особливості праці членів ... фермерських господарств... визначаються законодавством та їх статутами» [39].

Трудові відносини у сімейному фермерському господарстві базуються на праці його членів. Вони регулюються вони зовсім не трудовими договорами, а статутом господарства або договором про створення СФГ, якщо таке господарство створено без реєстрації юридичної особи.. – не юрособи).

Члени фермерського господарства не можуть працювати в ньому за трудовим договором (контрактом) відповідно до пункту 1 статті 3 Закону України «Про фермерське господарство». Отже, маючи необхідні навички, члени ФГ можуть виконувати певні обов'язки, в тому числі й обов'язки голови, головного бухгалтера. Тобто, трудові договори про роботу в СФГ з членами цього господарства не укладають і в податковий орган Повідомлення про прийняття на роботу членів ФГ не подаються. Водночас

на членів ФГ (у т. ч. й на голову) ведуться в загальному порядку трудові книжки.

Залучення СФГ інших громадян може здійснюватися виключно для виконання сезонних та окремих видів робіт, безпосередньо пов'язаних із діяльністю господарства, які потребують спеціальних знань чи навичок. З особами, залученими до роботи у СФГ, укладається трудовий договір (контракт) у письмовій формі, в якому визначаються строк договору, умови праці та відпочинку (тривалість робочого дня, вихідні дні, щорічна оплачувана відпустка, форми оплати праці та її розміри, харчування тощо).

У законодавстві відсутні норми, які б регулювали залучення СФГ інших громадян для виконання окремих робіт, які безпосередньо пов'язані з діяльністю господарства і потребують спеціальних знань чи навичок. Тому тут можливі різні тлумачення. Відсутність такого регулювання може створювати проблеми для СФГ, що можливо усунути прийняттям відповідного правового акта.

Статтею 7 Кодексу Законів про працю України передбачено, що особливості регулювання праці тимчасових і сезонних працівників встановлюються законодавством.

В Україні є чинним (у частині, що не суперечить Конституції України та законодавству України) Указ Президії Верховної Ради СРСР «Про умови праці робітників і службовців, зайнятих на сезонних роботах» [40]. Відповідно до цього указу сезонними вважаються роботи, які внаслідок природних і кліматичних умов можуть виконуватися лише протягом певного періоду (сезону), але не більше шести місяців.

Сезонний трудовий договір є різновидом строкового трудового договору. Він укладається на строк, що не перевищує тривалості сезону, яка, у свою чергу, не може перевищувати шести місяців.

Сезонними вважаються роботи, які характеризуються такими ознаками:

1) передбачені в Списку сезонних робіт і сезонних галузей затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 28.03.1997 р. №278 [41];

2) їх тривалість не перевищує шести місяців.

При укладанні сезонного трудового договору роботодавець зобов'язаний попередити працівника про сезонний характер роботи,

що відображається в наказі (розпорядженні) про прийом на роботу, в якому зазначається, що цей працівник приймається на сезонну роботу.

При укладанні сезонного договору не встановлюється випробувальний термін.

На сезонних працівників розповсюджуються умови й положення, передбачені Правилами внутрішнього трудового розпорядку та колективного договору, що діють на підприємстві (тривалість робочого часу і відпочинку, оплата праці, матеріальне стимулювання, умови й охорона праці тощо).

Право на відпустку та грошову компенсацію замість невикористаних днів відпустки сезонним працівникам не передбачено.

Працівники, зайняті на сезонних роботах, після закінчення таких робіт звільнюються з підстави, передбаченої у пункті 2 статті 36 КЗпП, – закінчення строку.

Якщо працівник після закінчення сезонної роботи продовжуватиме працювати або тривалість такої роботи перевищить шість місяців, трудовий договір із ним буде вважатися таким, що укладений на не визначений строк.

10. ОСОБЛИВОСТІ ВЕДЕННЯ СІМЕЙНОГО ФЕРМЕРСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА У МЕЖАХ НАСЕЛЕНОГО ПУНКТУ

Місце розташування сімейного фермерського господарства – це територіальний простір, на якому знаходяться його засоби виробництва. Вони можуть перебувати на одному місці або бути розосередженими в декількох.

Особливістю розташування СФГ є ведення господарської діяльності в межах населеного пункту, що може призвести до суттєвого негативного впливу на навколишнє природне середовище та ставлення територіальної громади до такого виду діяльності. Невраху-

вання вимог щодо виробництва тваринницької продукції може призвести до зупинення СФГ [42]. Тому необхідно дотримуватися будівельних норм щодо планування і забудови територій [43].

Так, згідно з державними будівельними нормами мінімальна відстань сімейного фермерського господарства до житлових приміщень населеного пункту становить від 15 до 25 м, залежно від виду виробництва (табл. 2).

Таблиця 2

Розміри санітарно-захисних зон від сімейного фермерського господарства до житлової забудови

Сімейні ферми з поголів'ям тварин, голів	Розміри санітарно-захисної зони, м
Тваринницькі ферми ВРХ	
10	15
20	25
40	50
60	75

Джерело: [44, с. 18]

Відповідно до наведених нормативів ферма, де утримується 20 голів великої рогатої худоби, має розташуватися не менше ніж за 15 м від житлових приміщень місцевої громади.

Отже, при розрахунку виробничої інфраструктури ферми необхідно враховувати кількість худоби та технологію її утримання, тип виробничих приміщень, технологічні особливості доїння, гноєвидалення і зберігання гною, розташування тварин у стайні, зберігання тваринницької продукції та кормів тощо [42].

Окрім того, сімейні фермерські господарства слід розміщувати з підвітряного боку по відношенню до інших господарських об'єктів та селищної зони. При цьому не менше 40% відстані санітарно-захисних зон повинні складати зелені насадження [42].

Чинним законодавством не обмежуються види зелених насаджень у санітарно-захисній зоні. Наприклад, насадження енергетичної верби може не тільки забезпечувати виконання вимог санітарного захисту, а й слугувати для селянської родини екологічно чистим паливом [42]. Впровадження технології переробки техно-

логічних вод через використання потужностей енергетичної верби та павловнії дозволить забезпечити потреби фермерського господарства в такій воді [42].

11. ОПОДАТКУВАННЯ СІМЕЙНОГО ФЕРМЕРСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Як і будь-які інші юридичні особи, СФГ, які мають такий статус, можуть працювати на загальній системі оподаткування зі сплатою податку на прибуток або як платники єдиного податку. СФГ без статусу юридичної особи, які організуються на основі діяльності фізичних осіб-підприємців, теж можуть працювати на загальній або спрощеній системі оподаткування.

Вибір системи оподаткування СФГ залежить від багатьох чинників: напрям і обсяги діяльності, орієнтованість на ринки, фахова підготовка членів господарства тощо. Для вибору оптимального способу оподаткування СФГ варто звернутися до фахових консультантів.

12. ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ СІМЕЙНОГО ФЕРМЕРСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА БЕЗ СТВОРЕННЯ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ

Відповідно до пункту 291.4 статті 291 Податкового кодексу України [45] ФОП – СФГ можуть бути віднесені до четвертої групи оподаткування – сільськогосподарські товаровиробники, за умови виконання сукупності вимог:

– займаються виключно вирощуванням рослинницької продукції, відгодовуванням сільськогосподарських тварин, збиранням,

виломом, переробкою такої власно вирощеної або відгодованої продукції та її продажем;

- провадять господарську діяльність (крім постачання) за місцем податкової адреси;

- не використовують працю найманих осіб;

- членами фермерського господарства такої фізичної особи є лише члени її сім'ї у визначенні частини другої статті 3 Сімейного кодексу України;

- площа сільськогосподарських угідь та/або земель водного фонду у власності та/або користуванні членів фермерського господарства становить не менше двох гектарів, але не більше 20 гектарів.

Для обрання або переходу на спрощену систему оподаткування за ставкою єдиного податку, встановленою для четвертої групи, така особа зобов'язана подати до контролюючого органу за своєю податковою адресою заяву про обрання нею спрощеної системи оподаткування та ставки єдиного податку та протягом 20 календарних днів з дня подання такої заяви подати декларацію платника єдиного податку четвертої групи [46].

Відповідно до норм Податкового кодексу України:

- Об'єктом оподаткування для платників єдиного податку четвертої групи є площа сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень) та/або земель водного фонду (внутрішніх водойм, озер, ставків, водосховищ), що перебуває у власності сільськогосподарського товаровиробника або надана йому у користування, в тому числі на умовах оренди.

- Базою оподаткування податком для платників єдиного податку четвертої групи для сільськогосподарських товаровиробників є нормативна грошова оцінка одного гектара сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень), з урахуванням коефіцієнта індексації, визначеного за станом на 1 січня базового податкового (звітного) року відповідно до порядку, встановленого цим Кодексом.

- Базою оподаткування податком для платників єдиного податку четвертої групи для земель водного фонду (внутрішніх водойм, озер, ставків, водосховищ) є нормативна грошова оцінка ріллі в Автономній Республіці Крим або в області, з урахуванням

коефіцієнта індексації, визначеного за станом на 1 січня базового податкового (звітного) року відповідно до порядку, встановленого цим Кодексом.

Для платників єдиного податку четвертої групи розмір ставок податку з одного гектара сільськогосподарських угідь та/або земель водного фонду залежить від категорії (типу) земель, їх розташування та становить (у відсотках бази оподаткування):

- для ріллі, сіножатей і пасовищ (крім ріллі, сіножатей і пасовищ, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях, а також сільськогосподарських угідь, що перебувають в умовах закритого ґрунту) – 0,95;
- для ріллі, сіножатей і пасовищ, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях – 0,57;
 - для багаторічних насаджень (крім багаторічних насаджень, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях) – 0,57;
 - для багаторічних насаджень, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях – 0,19;
 - для земель водного фонду – 2,43;
 - для сільськогосподарських угідь, що перебувають в умовах закритого ґрунту, – 6,33.

Для зареєстрованих в установленому законом порядку СФГ (новостворених), які протягом 10 календарних днів з дня державної реєстрації подали заяву щодо обрання спрощеної системи оподаткування та ставки єдиного податку, встановленої для третьої групи, а також четвертої групи (фізичні особи), перший податковий (звітний) період починається з першого числа місяця, в якому відбулася державна реєстрація.

Платники єдиного податку четвертої групи:

- самостійно обчислюють суму податку щороку станом на 1 січня і не пізніше 20 лютого поточного року подають відповідному контролюючому органу за місцезнаходженням платника податку та місцем розташування земельної ділянки податкову декларацію на поточний рік за формою, встановленою у порядку, передбаченому статтею 46 Податкового кодексу України;

- сплачують податок щоквартально протягом 30 календарних днів, що настають за останнім календарним днем податкового

(звітного) кварталу, в таких розмірах: у I кварталі – 10 відсотків; у II кварталі – 10 відсотків; у III кварталі – 50 відсотків; у IV кварталі – 30 відсотків.

13. ВЗАЄМОДІЯ СІМЕЙНОГО ФЕРМЕРСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА З МІСЦЕВИМИ БЮДЖЕТАМИ

Відтепер органи місцевого самоврядування мають додаткові можливості для збільшення надходжень.

Із прийняттям Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законів України щодо стимулювання утворення та діяльності сімейних фермерських господарств» від 10.07.2018 р.[47] змінено порядок сплати податку на доходи фізичних осіб.

Зокрема, передбачається, що податок на доходи фізичних осіб з орендної плати за земельні ділянки (паї) зараховується до місцевих бюджетів за місцезнаходженням земельних ділянок.

Податковий кодекс доповнено новим підпунктом – 168.4.9, який встановлює, що суми податку, нараховані податковим агентом з доходів за здавання фізичними особами в оренду (суборенду, емфітевзис) земельних ділянок, земельних часток (паїв), виділених або не виділених в натурі (на місцевості), сплачуються до відповідного бюджету за місцезнаходженням таких об'єктів оренди (суборенди, емфітевзису).

Раніше особи, які орендували земельні ділянки, сплачували податок до місцевого бюджету за місцем податкової адреси, а не до бюджетів громад, на територіях яких розташовані земельні ділянки.

14. ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА СІМЕЙНОГО ФЕРМЕРСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Сімейні фермерські господарства можуть скористатися усіма видами підтримки, доступними для сільськогосподарських товаровиробників [48].

Напряв «Надання фінансової підтримки розвитку фермерських господарств» [49] передбачає такі види підтримки:

- Бюджетна дотація за утримання корів.
- Доплата на користь застрахованих осіб – членів/голови СФГ без набуття статусу юридичної особи ЄСВ.
- Часткова компенсація витрат, пов'язаних з наданими сільськогосподарськими дорадчими послугами.
- Бюджетна субсидія на одиницю оброблюваних угідь (1 гектар) – новоствореним фермерським господарствам.
- Фінансова підтримка на поворотній основі.
- Фінансова підтримка сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів.
- Часткова компенсація витрат, пов'язаних із сертифікацією органічного виробництва.

Напряв «Державна підтримка розвитку тваринництва та переробки сільськогосподарської продукції» передбачає такі види підтримки [50]:

- Дотація за наявні бджолосім'ї.
- Відшкодування вартості закуплених племінних тварин, бджіл, сперми та ембріонів.
- Відшкодування вартості тваринницьких об'єктів.
- Компенсація вартості об'єктів, профінансованих за рахунок банківських кредитів.

Напряв «Здешевлення сільськогосподарської техніки та обладнання вітчизняного виробництва» передбачає, що часткова компенсація надається сільськогосподарським товаровиробникам на безповоротній основі за придбані техніку та обладнання, вартість яких зазначена в актах приймання-передачі та інших документах, що підтверджують оплату через уповноважений банк у розмірі 25

відсотків вартості (без урахування податку на додану вартість) – за придбані техніку та обладнання [51]. Перелік техніки та обладнання, вартість яких частково компенсується за рахунок бюджетних коштів, формується Мінекономіки.

Напрямок «Фінансова підтримка розвитку садівництва, виноградарства та хмелярства» передбачає [52], що бюджетні кошти надаються суб'єктам господарювання на безповоротній основі шляхом часткового відшкодування вартості (без урахування податку на додану вартість) побудованих і реконструйованих та прийнятих у період з 1 січня по 30 вересня 2020 року в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів із зберігання та переробки плодово-ягідної продукції, винограду та хмелю, а також придбаних суб'єктами господарювання у цей самий період основних засобів і товарів, виконаних робіт та отриманих послуг, а саме за:

1) придбаний садивний матеріал плодово-ягідних культур, винограду та хмелю;

2) проведені роботи із спорудження шпалери і встановлення систем краплинного зрошення та придбання матеріалів, необхідних для проведення таких робіт;

3) нове будівництво та реконструкцію холодильників для зберігання плодів, ягід, столових сортів винограду та хмелю власного виробництва, цехів первинної переробки технічних сортів винограду, плодів та ягід власного виробництва, об'єктів із заморожування плодів та ягід, вирощуваних виробникам;

4) придбані лінії товарної обробки плодів та ягід, вирощуваних виробникам, автоматизовані лінії з висушування плодів, ягід та хмелю власного виробництва, лінії з переробки власно вирощених плодів, ягід та технічних сортів винограду на соки, пюре, винома-теріали;

5) придбані техніку та обладнання (зокрема іноземного виробництва, які не виробляються в Україні) для проведення технологічних операцій у виноградарстві, садівництві та хмелярстві згідно з визначеним Мінекономіки переліком.

Напрямок «Підтримка суб'єктів господарювання АПК шляхом здешевлення кредитів» [53] передбачає, що компенсація на конкурсній основі надається суб'єктам господарювання агропромислового комплексу – юридичним особам незалежно від організа-

ційно-правової форми і форми власності та фізичним особам-підприємцям, які провадять діяльність у галузях тваринництва та використали кредитні кошти для покриття поточних витрат і витрат капітального (інвестиційного) характеру, пов'язаних із провадженням діяльності у галузі тваринництва, або які мають чистий дохід (виручку) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за останній рік до 20 млн. гривень, – за всіма видами сільськогосподарської діяльності.

На поступальних етапах свого розвитку СФГ можуть скористатися різними видами державної підтримки. Щоб скористатися державною підтримкою, слід виконати всі передбачені вимоги, для її отримання.

Варто знати, що умови отримання державної підтримки змінюються та уточнюються фактично щороку, тому потрібно слідкувати за такими змінами, які регулярно відображаються на Інформаційно-аналітичному порталі АПК України [54].

15. ЄДИНИЙ СОЦІАЛЬНИЙ ВНЕСОК: ДОДАТКОВА ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА СІМЕЙНОГО ФЕРМЕРСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Законом України «Про державну підтримку сільського господарства України» [55] передбачено, що СФГ, які зареєстровані платниками єдиного податку четвертої групи згідно із главою 1 розділу XIV Податкового кодексу України, надається додаткова фінансова підтримка через механізм доплати на користь застрахованих осіб – членів/голови сімейного фермерського господарства єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування у сумі:

- 0,9 мінімального страхового внеску – перший рік;
- 0,8 мінімального страхового внеску – другий рік;
- 0,7 мінімального страхового внеску – третій рік;

- 0,6 мінімального страхового внеску – четвертий рік;
- 0,5 мінімального страхового внеску – п'ятий рік;
- 0,4 мінімального страхового внеску – шостий рік;
- 0,3 мінімального страхового внеску – сьомий рік;
- 0,2 мінімального страхового внеску – восьмий рік;
- 0,1 мінімального страхового внеску – дев'ятий та десятий роки.

Така фінансова підтримка надається за рахунок коштів, передбачених у Державному бюджеті України, в тому числі за рахунок коштів, які спрямовуються на державну підтримку сільськогосподарських товаровиробників відповідно до пункту 42 розділу VI Бюджетного кодексу України [56].

Ці норми можуть бути застосовані кожним із членів сімейного фермерського господарства, в тому числі головою, лише один раз.

Фінансова підтримка надається СФГ виключно за умови, що його голова сплачує за себе та за кожного члена свого фермерського господарства (якщо вони не підлягають страхуванню на інших засадах) єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування у сумі, не меншій ніж:

- 0,1 мінімального страхового внеску – перший рік;
- 0,2 мінімального страхового внеску – другий рік;
- 0,3 мінімального страхового внеску – третій рік;
- 0,4 мінімального страхового внеску – четвертий рік;
- 0,5 мінімального страхового внеску – п'ятий рік;
- 0,6 мінімального страхового внеску – шостий рік;
- 0,7 мінімального страхового внеску – сьомий рік;
- 0,8 мінімального страхового внеску – восьмий рік;
- 0,9 мінімального страхового внеску – дев'ятий та десятий роки.

Порядок надання передбаченої цією статтею фінансової підтримки визначається Кабінетом Міністрів України. З 01.01.2020 р. набула чинності постанова Уряду № 565, якою затверджено Порядок надання сімейним фермерським господарствам додаткової фінансової підтримки через механізм доплати на користь застрахованих осіб – членів/голови сімейного фермерського господарства ЄСВ [57].

Для отримання доплати голова СФГ не пізніше ніж за п'ять робочих днів до початку місяця подає територіальному органу ДФС за місцем свого обліку як платника внеску відповідні заяви

від себе та усіх членів сімейного фермерського господарства (крім осіб, зазначених в абзаці другому пункту 2 цього Порядку) за формою згідно з додатками 1 і 2.

До заяв голова фермерського господарства додає копію договору (декларації) про утворення сімейного фермерського господарства.

Право на отримання доплати виникає у членів/голови сімейного фермерського господарства з 1 числа місяця, наступного за місяцем подання заяви.

Для того щоб скористатися такою державною підтримкою, слід виконати всі вимоги зазначеної постанови Уряду.

16. СІМЕЙНІ ФЕРМЕРСЬКІ ГОСПОДАРСТВА І СІЛЬСЬКІ ГРОМАДИ

Сільські громади, і не тільки сільські, все більше починають розуміти значимість сімейного фермерства для сталого розвитку та формують місцеву політику підтримки фермерських господарств. Декілька прикладів підтримки фермерських господарств об'єднаними територіальними громадами:

- Програма підтримки розвитку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів Білозірської ОТГ на 2018–2020 роки [58] (Черкаська обл.).

- Програма підтримки аграрного сектору та розвитку сільських територій Сергіївської ОТГ за пріоритетними напрямками на період до 2020 року [59] (Полтавська обл.).

- Програма підтримки сільськогосподарських товаровиробників на території Волочиської міської ради (ОТГ) на 2018–2020 роки [60] (Хмельницька обл.).

- Програма підтримки розвитку дрібного сільськогосподарського бізнесу – фермерських господарств та фізичних осіб підприємців, які здійснюють діяльність у сфері розведення великої рогатої худоби молочних порід та кіз на території Дунаєвецької міської ради (ОТГ) на 2020–2023 роки [61] (Хмельницька обл.).

Можливості сільських громад зростають й будуть ще більшими, якщо вони активно сприятимуть розвитку сімейних фермерських господарств.

17. ЧОМУ ПОТРІБНІ ЦЕНТРИ ПІДТРИМКИ СІМЕЙНИХ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ

На теперішній час більша частина сільського населення мало що знає про СФГ. Як переконує практика, у громадян виникають складнощі при укладанні договору (декларації) про створення такого господарства.

Не всі нотаріуси готові нотаріально завірити договір про створення СФГ через нестачу для цього відповідних знань і досвіду. Розмір винагороди приватних нотаріусів за вчинення таких дій варіюється від 800 до 2200 грн, що негативно позначається на бажанні селян створювати СФГ.

Крім того, не всі державні реєстратори знають як зареєструвати СФГ без створення юридичної особи, хоча усі центри надання адміністративних послуг отримали відповідну покрокову інструкцію.

Найбільш проблемним питанням при створенні СФГ є дотримання вимог статті 291.4 Податкового кодексу України щодо реєстрації голови СФГ платником четвертої групи платників податків. Тобто практика свідчить про потребу внесення змін до чинного законодавства.

Отже, щоб швидко сформувати систему сімейного фермерства, необхідно пропагувати цей інститут, поширювати знання та інформацію серед сільського населення, забезпечувати дорадчий супровід не тільки при створенні СФГ, а й у процесі його діяльності допоки таке господарство зміцніє. Тому невід’ємним елементом політики розвитку СФГ – як на національному, так і на регіональному й місцевому рівнях – має стати розвиток мережі сільськогосподарських дорадчих служб як центрів підтримки розвитку сімейних фермерських господарств.

18. НАУКОВО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ З ПРОБЛЕМ РОЗВИТКУ КООПЕРАЦІЇ ТА СІМЕЙНОГО ФЕРМЕРСТВА



Сільськогосподарський обслуговуючий кооператив: практич. посіб. / [Лупенко Ю.О., Жук В.М, Малік М.Й. та ін]. – К.: ННЦ ІАЕ, 2012.-128 с.

Викладено аспекти створення і діяльності сільськогосподарських кооперативів в Україні. Подано нову форму організації, співробітництва сільськогосподарських товаровиробників, яка може об'єднувати їх і в умовах приватної власності, дозволить продуктивно вирішувати проблеми їх діяльності.

Може бути корисним всім, хто цікавиться створенням і діяльністю сільськогосподарських кооперативів.



Стратегічні напрями розвитку підприємництва і кооперації в сільському господарстві на період до 2020 року / [Ю. О. Лупенко, М. Й. Малік, В. М. Заяць та ін.]; за ред. М. Й. Маліка. – К. : ННЦ «Інститут аграрної економіки», 2013. – 50 с.

Стратегічні напрями розроблені в рамках досліджень відділу розвитку підприємництва і кооперації Національного наукового центру „Інститут аграрної економіки” при виконанні науково-дослідних робіт за напрямом 39.01.01 „Розробити теоретичні і методологічні засади інституціонального забезпечення розвитку підприємництва і кооперації” (номер держреєстрації 0111U001170). Визначені стратегічні напрями розвитку підприємництва і кооперації в сільському господарстві та в сільській місцевості, економічні та правові перспективи їх розвитку на період до 2020 року.

Розраховано на науковців, працівників органів державного управління, місцевого самоврядування, громадських організацій і практиків агропромислового виробництва.



Машинно-технологічний сільськогосподарський обслуговуючий кооператив та міжгосподарське використання техніки : практичний посібник / [Ю.О. Лупенко, М.Й. Малік, Р.Я. Корінець та ін.]. – К. : ННЦ «ІАЕ», 2013. – 74 с.

Запропоновано рекомендації з методики формування і функціонування сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів із спільного використання техніки, розроблені з урахуванням особливостей, характерних для сучасного стану аграрного виробництва. Викладено аспекти діяльності сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів як форми організації співробітництва товаровиробників, які дозволяють вирішувати проблеми раціонального

використання технічних засобів у вдосконаленні технологічних операцій та підвищення ефективності господарювання. (Розроблено з використанням „Сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи: практичний посібник / укладачі: М. Малік, Р. Блок. – К. : Урожай, 2001. – 288 с.) та проекту Смотрицької державної сільськогосподарської машинно-технологічної станції Хмельницької області.

Можуть бути корисні всім, хто цікавиться створенням і діяльністю сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів, а також як посібник для керівників сільських громад.



Зерновий сільськогосподарський обслуговуючий кооператив: практичний посібник / [Ю.О. Лупенко, М.І. Малік, Г.В. Новіков, Р.Я. Корінець]. – К. : ННЦ «Інститут аграрної економіки», 2013. – 122 с.

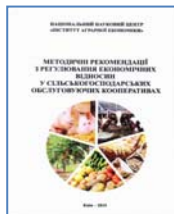
Запропоновані рекомендації з методики формування і функціонування зернових сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів, розроблені з урахуванням особливостей, характерних для сучасного стану аграрного виробництва. Викладено аспекти діяльності сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів як форми організації співробітництва товаровиробників, які дозволяють вирішувати проблеми раціонального зберігання і реалізації зерна та підвищення ефективності господарювання членів кооперативу.

Можуть бути корисні всім, хто цікавиться створенням і діяльністю сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів, а також як посібник для керівників сільських громад.



Методичні рекомендації з організації сімейних ферм в Україні (на прикладі ферм з виробництва молока) / [Ю. О. Лупенко, М. Й. Малік, М. І. Кісіль та ін.]. – К. : ННЦ «ІАЕ», 2014. – 60 с.

Рекомендації сприятимуть розширенню інформаційного забезпечення підприємницької діяльності особистих селянських господарств та кооперативних відносин серед малих форм господарювання. Можуть бути використані при створенні зразкових сімейних ферм, розробці Програми розвитку сільських територій. Розвиток сімейної тваринницької ферми включає будівництво, реконструкцію чи модернізацію, зокрема проектування, комплектацію обладнання і сільськогосподарськими тваринами.



Методичні рекомендації з регулювання економічних відносин у сільськогосподарських обслуговуючих кооперативах / Ю. О. Лупенко, М. Й. Малік, Б. В. Мельничук та ін. – К. : ННЦ «ІАЕ», 2015. – 120 с.

Викладено та обґрунтовано сутність, аспекти створення і діяльності сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів. Розглянуто питання організації структури внутрішнькооперативних відносин, оплати праці найманих працівників і

варіанти ведення бухгалтерського обліку. Методичні рекомендації спрямовані на практичне застосування в управлінській діяльності сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів.

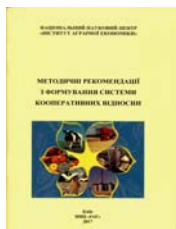
Рекомендовано для фахівців у галузі економіки агропромислового виробництва, службовців органів державної влади, науковців, аспірантів та студентів.



Розвиток підприємництва і кооперації : інституціональний аспект: монографія / [Лупенко Ю. О., Малік М. Й., Заяць В. М. та ін.]. – К. : ННЦ «ІАЕ», 2016. – 432 с.

Обґрунтовано теоретико-методологічні засади інституціонального забезпечення розвитку підприємницьких формувань і кооперативних відносин у сільському господарстві. Здійснено оцінку становлення соціально-орієнтованої економіки та реалізації концепції соціальної відповідальності підприємництва. Наведено політико-економічні важелі формування продовольчої безпеки та розроблено механізм поглиблення спеціалізації підприємницької діяльності. Обґрунтовано напрями створення інституціонально-економічних умов, сприятливих для розвитку підприємницького середовища в сільській місцевості.

Розрахована на науковців, викладачів вищих навчальних закладів, спеціалістів та керівників органів управління сільським господарством.



Методичні рекомендації з формування системи кооперативних відносин / М. Й. Малік, О. Г. Шпикуляк, Р. Я. Корінець та ін. – К. : ННЦ «ІАЕ», 2017. – 68 с.

Викладено та обґрунтовано сутність, процеси формування системи кооперативних відносин та інформаційне забезпечення діяльності сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів. Розглянуто питання організації структури внутрішньокооперативних відносин. Методичні рекомендації спрямовані на практичне застосування в управлінській діяльності сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів.

Рекомендовано для фахівців у галузі економіки агропромислового виробництва, службовців органів державної влади, науковців, аспірантів та студентів.



Розвиток селянських господарств в умовах трансформації аграрного сектору економіки / [М. Й. Малік, М.М. Кропивко, В.А. Мамчур та ін.]; за ред. М.Й. Маліка. – К. : ННЦ «ІАЕ», 2017. – 84 с.

Розкриваються теоретичні аспекти розвитку селянських господарств, формування і розвитку механізму реалізації економічних інтересів сільського населення, тенденції зміни чисельності сільського населення, його зайнятості, рівня доходів і якості життя, дається оцінка розвитку особистих селянських господарств в механізмі реалізації інтересів, обґрунтовуються пріоритетні напрями розвитку механізму реалізації економічних інтересів сільського населення.

Матеріал відображає результати науково-дослідних тематик відділу підприємства, кооперації та агропромислової інтеграції ННЦ «Інститут аграрної економіки»: 0116U003105 "Розробити теоретичні і методичні засади розвитку підприємства та кооперації аграрної сфери економіки в умовах євроінтеграції"; 0116U003107 "Розробити модель молочно-сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу".

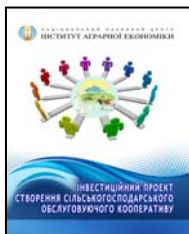


Методичні рекомендації з організації молочно-сільськогосподарського обслуговуючого кооперативів / М.В. Гладій, Ю.О. Лупенко, М. І. Малік та ін. – К. : ННЦ «ІАЕ», 2018. – 84 с.

Викладено й обґрунтовано сутність, процеси формування та діяльності молочно-сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів. Методичні рекомендації спрямовані на врегулювання відносин між сільськогосподарськими обслуговуючими кооперативами та їхніми членами, які здають молочну сировину на переробку й отримують кошти від реалізації готової продукції (молоко питне, сир твердий, кефір, сметана тощо).

Методичні рекомендації спрямовані на практичне застосування в управлінській діяльності сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів, які надають послуги по заготівлі молочної сировини, фахівцями агропромислового виробництва, службовцями органів державної влади, науковцями, аспірантами та студентами.

Дослідження виконано в межах науково-дослідної тематики відділу підприємства, кооперації та агропромислової інтеграції Національного наукового центру «Інститут аграрної економіки»: 0116U003107 "Розробити модель молочно-сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу".



Інвестиційний проект створення сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу / [Ю.О. Лупенко, М.І. Малік, О.Г. Шпикуляк та ін.]; за ред. Ю.О. Лупенка. Київ: ННЦ «ІАЕ», 2018. 82 с.

Викладено методичні підходи та особливості оцінки інвестиційних проектів створення сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу.

На прикладі молочно-сільськогосподарського заготівельного-збутового кооперативу наведено зразковий інвестиційний проект його створення та забезпечення діяльності, а також рекомендації щодо розроблення аналогічних проектів.

Призначено для надання методичної і практичної допомоги фермерським та особистим селянським господарствам, які створюють або вже створили сільськогосподарський обслуговуючий кооператив та налагоджують його діяльність, а також сільським домогосподарствам, працівникам агроконсалтингу, дорадчих служб, наукових установ і освітніх закладів, іншим користувачам.



Організаційно-економічне забезпечення розвитку сімейних фермерських господарств: монографія / [Лупенко Ю. О., Малік М. Й., Шпикуляк О. Г. та ін.]. Київ : ННЦ «ІАЕ», 2019, 212 с.

Видання містить науково обґрунтовані рекомендації щодо механізму формалізації сімейних фермерських господарств у середовище ринку, порядок отримання державної підтримки, прогноз становлення та економічну ефективність їх функціонування. Розробка сприятиме формуванню науково-методичних засад та інформаційного забезпечення стимулювання становлення сімейних фермерських господарств в аграрному секторі України.

Може бути використане засновниками фермерських та особистих селянських господарств, фахівцями державних інституцій, дорадчими, інформаційно-консультаційними та навчально-методичними центрами, науковими установами та освітніми закладами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Introducing the UN Decade of Family Farming. URL: <http://www.fao.org/family-farming-decade/en/>.
2. UNITED NATIONS DECADE OF FAMILY FARMING 2019-2028. Global Action Plan. URL: <http://www.fao.org/3/ca4672en/ca4672en.pdf>.
3. Солоненко Ю. В. Інституалізація сімейного фермерського господарства в контексті розвитку сімейного бізнесу в Україні / Солоненко Ю. В., Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. 2016. Вип. 3. С. 55-62. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKNU_Ekon_2016_3_11.
4. Платформа знань о семейных фермерских хозяйствах. Справка. URL: <http://www.fao.org/family-farming/background/ru/>.
5. Про внесення змін до Закону України “Про фермерське господарство” щодо стимулювання створення та діяльності сімейних фермерських господарств” Закон України від 31.03.2016 р. № 1067-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1067-19>.
6. Особисті селянські господарства за регіонами на 1 січня 2019 року. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2019/sg/osg/osg_reg/osg_reg_u/osg_reg_0119_u.html.
7. ООН оголошує початок Десятиліття сімейних фермерських господарств. URL: <https://landlord.ua/news/oon-oholoshuie-pochatok-desiatylittia-simeinykh-fermerskykh-hospodarstv/>.
8. Про фермерське господарство Закон України № 973-IV від 15.08.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/973-15>.
9. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej URL: <https://www.sejm.gov.pl/prawo/konst/polski/kon1.htm>.
10. Конституція України: офіційний текст. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/>.
11. КСУ визнав конституційним Законопроект у справі щодо аграрного устрою України. URL: <http://www.ccu.gov.ua/novyna/ksu-vyznav-konstytuciyum-zakonoprojekt-u-spravi-shchodo-agrarnogo-ustroyu-ukrayiny>.

12. Про державну підтримку сільського господарства України Закон України № 1877-IV від 27.02.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1877-15>.

13. Про державний бюджет України на 2020 рік Закон України № 294-IX від 18.04.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/294-IX>.

14. Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання підтримки фермерським господарствам. Постанова Кабінету Міністрів України від 25 серпня 2004 р. № 1102. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1102-2004-%D0%BF#n13>.

15. Земельний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>.

16. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань Закон України № 755-IV від 28.04.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15>.

17. Єдиний державний портал адміністративних послуг: Центри надання послуг URL: <https://my.gov.ua/info/servicecenters>.

18. Про особисте селянське господарство Закон України № 742-IV від 05.04.2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/742-15>.

19. Сімейний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>.

20. Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру. URL: <https://land.gov.ua>.

21. Асоціація фермерів та приватних землевласників України URL: <https://www.farmer.co.ua>.

22. Український державний фонд підтримки фермерських господарств. URL: <https://udf.gov.ua>.

23. Земельний портал України. URL: <https://zem.ua>.

24. Статут фермерського господарства. URL: <https://www.wonder.legal/ua/creation-modele/статут-фермерського-господарства>.

25. Зразок статуту фермерського господарства. URL: <http://rda.ovruch-rayvlada.gov.ua/administrativni-poslugi/blanki-zayav-dlya-pidpriemciv-ta-juridichnih-osib/>.

26. Якісні шаблони юридичних документів. З нами легко!
URL: <https://www.ukrlegist.com/product-page/90010>.

27. Про затвердження форм заяв у сфері державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань Наказ Міністерства юстиції України від 18.11.2016 р. № 3268/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1500-16#n48>.

28. Про затвердження Порядку державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, що не мають статусу юридичної особи Наказ Міністерства юстиції України від 09.02.2016 року № 359/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0200-16>.

29. Департамент нотаріату та державної реєстрації: Територіальні органи. URL: <https://minjust.gov.ua/ddr/regional-offices>.

30. Перелік документів для відкриття рахунку юридичній особі – резиденту. URL: <http://ubrr.com.ua/sites/default/files/1-doclist-resident-corp.pdf>.

31. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо використання печаток юридичними особами та фізичними особами – підприємцями Закон України від 23.03.2017 р. № 1982-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1982-19>.

32. Про затвердження типової форми договору (декларації) про створення сімейного фермерського господарства Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України від 05.04.2019 № 177 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0438-19>.

33. Національний класифікатор України. Класифікація видів економічної діяльності ДК 009:2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vb457609-10>.

34. Щодо порядку державної реєстрації сімейних фермерських господарств Лист Міністерства юстиції України від 25.11.2019 №10575/8.4.3/32-19. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v1057323-19>.

35. Про затвердження форм заяв у сфері державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань Наказ Міністерства юстиції України від 18.11.2016 № 3268/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1500-16>.

36. Державні послуги онлайн. URL: <https://diia.gov.ua>.

37. Перелік документів для відкриття рахунку юридичній особі – резиденту. URL: <http://ubrr.com.ua/sites/default/files/1-doclist-resident-corp.pdf>.

38. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо використання печаток юридичними особами та фізичними особами – підприємцями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1982-19>.

39. Кодекс законів про працю. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.

40. Про умови праці робітників і службовців, зайнятих на сезонних роботах Указ Президії Верховної Ради СРСР від 24.09.1974 року N 310-09. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0310400-74>.

41. Про затвердження Списку сезонних робіт і сезонних галузей Постанова Кабінету Міністрів України від 28 березня 1997 р. N 278. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/278-97-%D0%BF>.

42. Організаційно-економічне забезпечення розвитку сімейних фермерських господарств: монографія / [Лупенко Ю. О., Малік М. Й., Шпикуляк О. Г. та ін.]. Київ : ННЦ «ІАЕ», 2019, 212 с.

43. БН Б.2.2-12:2019 "Планування і забудова територій". URL: https://dbn.co.ua/load/normativy/dbn/b_2_2_12/1-1-0-1802.

44. Методичні рекомендації з організації сімейних ферм в Україні : на прикладі ферми з виробництва молока / Лупенко Ю.О., Малік М.Й., Кісіль М.І. та ін. Київ : ННЦ «ІАЕ», 2014. 60 с.

45. Податковий кодекс України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

46. Як ФОП стати «єдинником» четвертої групи. URL: <http://www.visnuk.com.ua/uk/news/100012341-yak-fop-stati-yedinnikom-chetvertoyi-grupi>.

47. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законів України щодо стимулювання утворення та діяльності сімейних фермерських господарств Закон України від 10 липня 2018 року № 2497-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2497-19>.

48. Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для фінансової підтримки сільськогосподаровиробників Постанова Кабінету Міністрів України від

8 лютого 2017 року № 77. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/77-2017-%D0%BF>.

49. Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання фінансової підтримки розвитку фермерських господарств». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/106-2018-%D0%BF>.

50. Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для підтримки тваринництва, зберігання та переробки сільськогосподарської продукції, аквакультури (рибництва) Постанова Кабінету Міністрів України від 7 лютого 2018 р. № 107. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/107-2018-%D0%BF>.

51. Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для часткової компенсації вартості сільськогосподарської техніки та обладнання вітчизняного виробництва Постанова Кабінету Міністрів України від 1 березня 2017 р. № 130. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/130-2017-%D0%BF>.

52. Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для розвитку виноградарства, садівництва і хмелярства Постанова Кабінету Міністрів України від 15 липня 2005 р. № 587. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/587-2005-%D0%BF>.

53. Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для фінансової підтримки заходів в агропромисловому комплексі шляхом здешевлення кредитів Постанова Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 300. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/300-2015-%D0%BF>.

54. Інформаційно-аналітичний портал АПК України. Держпідтримка. URL: <https://agro.me.gov.ua/ua/pidtrimka>.

55. Бюджетний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.

56. Про затвердження Порядку надання сімейним фермерським господарствам додаткової фінансової підтримки через механізм доплати на користь застрахованих осіб - членів/голови сімейного фермерського господарства єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування Постанова

Кабінету Міністрів України від 22 травня 2019 р. №565.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/565-2019-%D0%BF>.

57. Програма підтримки розвитку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів Білозірської ОТГ на 2018-2020 роки.
URL: <http://bilozirska.gromada.org.ua/docs/72891/>

58. Програма підтримки аграрного сектору та розвитку сільських територій Сергіївської ОТГ за пріоритетними напрямками на період до 2020 року. URL: <http://sergiyvaska-rada.gov.ua/vlada/prohramy/743-prohrama-pidtrymky-aharnoho-sektoru-ta-rozvytku-silskykh-terytorii-serhiivskoi-obiednanoi-terytorialnoi-hromady-za-priorytetnyumy-napriamkamy-na-period-do-2020-roku>.

59. Програма підтримки сільськогосподарських товаровиробників на території Волочиської міської ради (ОТГ) на 2018-2020 роки. URL: https://rada.info/upload/users_files/04060695/079a30cd84606dc1d5014914bb34b6a6.pdf

60. Програма підтримки розвитку дрібного сільськогосподарського бізнесу - фермерських господарств та фізичних осіб підприємців, які здійснюють діяльність в сфері розведення великої рогатої худоби молочних порід та кіз на території Дунаєвської міської ради (ОТГ) на 2020-2023 роки.
URL: <http://dunrada.gov.ua/articles/47>.

ДОДАТКИ

Додаток А

ЗАКОН УКРАЇНИ Про фермерське господарство¹

Цей Закон визначає правові, економічні та соціальні засади створення та діяльності фермерських господарств як прогресивної форми підприємницької діяльності громадян у галузі сільського господарства України.

Закон спрямований на створення умов для реалізації ініціативи громадян щодо виробництва товарної сільськогосподарської продукції, її переробки та реалізації на внутрішньому і зовнішньому ринках, а також для забезпечення раціонального використання і охорони земель фермерських господарств, правового та соціального захисту фермерів України.

Розділ I ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Поняття фермерського господарства

1. Фермерське господарство є формою підприємницької діяльності громадян, які виявили бажання виробляти товарну сільськогосподарську продукцію, здійснювати її переробку та реалізацію з метою отримання прибутку на земельних ділянках, наданих їм у власність та/або користування, у тому числі в оренду, для ведення фермерського господарства, товарного сільськогосподарського виробництва, особистого селянського господарства, відповідно до закону.

{Частина перша статті 1 в редакції Закону № 1067-VIII від 31.03.2016}

2. Фермерське господарство може бути створене одним громадянином України або кількома громадянами України, які є родичами або членами сім'ї, відповідно до закону.

3. Фермерське господарство має найменування та може мати печатки.

{Частина третя статті 1 в редакції Закону № 1206-VII від 15.04.2014}

4. Фермерське господарство підлягає державній реєстрації як юридична особа або фізична особа-підприємець. Фермерське господарство діє на основі установчого документа (для юридичної особи - статуту, для

¹ Станом на 09.09.2020 р.

господарства без статусу юридичної особи - договору (декларації) про створення фермерського господарства). В установчому документі зазначаються найменування господарства, його місцезнаходження, адреса, предмет і мета діяльності, порядок формування майна (складеного капіталу), органи управління, порядок прийняття ними рішень, порядок вступу до господарства та виходу з нього та інші положення, що не суперечать законодавству України.

{Частина четверта статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законами № 1067-VIII від 31.03.2016, № 2497-VIII від 10.07.2018}

5. Фермерське господарство, зареєстроване як юридична особа, має статус сімейного фермерського господарства, за умови що в його підприємницькій діяльності використовується праця членів такого господарства, якими є виключно члени однієї сім'ї відповідно до статті 3 Сімейного кодексу України.

Фермерське господарство без статусу юридичної особи організовується на основі діяльності фізичної особи-підприємця і має статус сімейного фермерського господарства, за умови використання праці членів такого господарства, якими є виключно фізична особа-підприємець та члени її сім'ї відповідно до статті 3 Сімейного кодексу України. Особливості створення та діяльності сімейного фермерського господарства без набуття статусу юридичної особи регулюються положеннями статті 8¹ цього Закону.

Головою сімейного фермерського господарства може бути лише член відповідної сім'ї.

Залучення сімейним фермерським господарством інших громадян відповідно до статті 27 цього Закону може здійснюватися виключно для виконання сезонних та окремих робіт, які безпосередньо пов'язані з діяльністю господарства і потребують спеціальних знань чи навичок.

{Статтю 1 доповнено частиною п'ятою згідно із Законом № 1067-VIII від 31.03.2016}

Стаття 2. Законодавство про фермерське господарство

1. Відносини, пов'язані із створенням, діяльністю та припиненням діяльності фермерських господарств, регулюються Конституцією України, Земельним кодексом України, цим Законом та іншими нормативно-правовими актами України.

2. Цей Закон не поширюється на громадян, які ведуть особисте селянське господарство або які використовують земельні ділянки для будівництва та обслуговування житлового будинку, господарських будівель і споруд (присадибні ділянки), садівництва, городництва, сінокосіння та випасання худоби.

Стаття 3. Члени фермерського господарства

1. Членами фермерського господарства можуть бути подружжя, їх батьки, діти, які досягли 14-річного віку, інші члени сім'ї, родичі, які об'єдналися для спільного ведення фермерського господарства, визнають і дотримуються положень установчого документа фермерського господарства. Членами фермерського господарства не можуть бути особи, які працюють у ньому за трудовим договором (контрактом).

2. При створенні фермерського господарства одним із членів сім'ї інші члени сім'ї, а також родичі можуть стати членами цього фермерського господарства після внесення змін до його установчого документа.

3. Для цілей цього Закону до членів сім'ї та родичів голови фермерського господарства відносяться дружина (чоловік), батьки, діти, баба, дід, прабаба, прадід, внуки, правнуки, мачуха, вітчим, падчерка, пасинок, рідні та двоюрідні брати та сестри, дядько, тітка, племінники як голови фермерського господарства, так і його дружини (її чоловіка), а також особи, які перебувають у родинних стосунках першого ступеня споріднення з усіма вищезазначеними членами сім'ї та родичами (батьки такої особи та батьки чоловіка або дружини, її чоловік або дружина, діти як такої особи, так і її чоловіка або дружини, у тому числі усиновлені ними діти).

{Статтю 3 доповнено частиною третьою згідно із Законом № 1661-VI від 21.10.2009}

{Стаття 3 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2497-VIII від 10.07.2018}

Стаття 4. Голова фермерського господарства

1. Головою фермерського господарства є його засновник або інша визначена в Статуті особа.

2. Голова фермерського господарства представляє фермерське господарство перед органами державної влади, підприємствами, установами, організаціями та окремими громадянами чи їх об'єднаннями відповідно до закону.

3. Голова фермерського господарства укладає від імені господарства угоди та вчиняє інші юридично значимі дії відповідно до законодавства України.

4. Голова фермерського господарства може письмово доручати виконання своїх обов'язків одному з членів господарства або особі, яка працює за контрактом.

Розділ II

СТВОРЕННЯ ФЕРМЕРСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Стаття 5. Громадяни, які мають право на створення фермерського господарства

Право на створення фермерського господарства має кожний дієздатний громадянин України, який досяг 18-річного віку та виявив бажання створити фермерське господарство.

{Частина перша статті 5 в редакції Закону № 3523-VI від 16.06.2011}

Громадяни, що створили фермерське господарство, мають право облаштувати житло в тій частині наданої для ведення фермерського господарства земельної ділянки, з якої забезпечується зручний доступ до всіх виробничих об'єктів господарства. Якщо житло членів фермерського господарства знаходиться за межами населених пунктів, то вони мають право на створення відокремленої фермерської садиби, якій надається поштова адреса.

{Частина друга статті 5 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1276-VI від 16.04.2009}

Відокремленою фермерською садибою є земельна ділянка разом з розташованими на ній житловим будинком, господарсько-побутовими будівлями, наземними і підземними комунікаціями, багаторічними насадженнями, яка знаходиться за межами населеного пункту.

{Статтю 5 доповнено частиною згідно із Законом № 1048-VI від 03.03.2009}

Для облаштування відокремленої садиби фермерському господарству надається за рахунок бюджету допомога на будівництво під'їзних шляхів до фермерського господарства, електро- і радіотелефонних мереж, газо- і водопостачальних систем.

Переселенцям, які створюють фермерське господарство в трудонедостатніх населених пунктах, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України, надається одноразова грошова допомога за рахунок державного бюджету у розмірі, що встановлюється Кабінетом Міністрів України.

{Статтю 6 виключено на підставі Закону № 3523-VI від 16.06.2011}

Стаття 7. Надання земельних ділянок для ведення фермерського господарства із земель державної та комунальної власності

1. Надання земельних ділянок державної та комунальної власності у власність або користування для ведення фермерського господарства здійснюється в порядку, передбаченому Земельним кодексом України.

{Стаття 7 в редакції Закону № 1067-VIII від 31.03.2016}

Стаття 8. Державна реєстрація фермерського господарства

1. Фермерське господарство підлягає державній реєстрації у порядку, встановленому законом для державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців, за умови набуття громадянином України або кількома громадянами України, які виявили бажання створити фермерське господарство, права власності або користування земельною ділянкою.

{Текст статті 8 в редакції Закону № 1067-VIII від 31.03.2016}

Стаття 8¹. Особливості створення та діяльності сімейного фермерського господарства без набуття статусу юридичної особи

1. Сімейне фермерське господарство без статусу юридичної особи організовується фізичною особою самостійно або спільно з членами її сім'ї на підставі договору (декларації) про створення сімейного фермерського господарства.

2. Договір про створення сімейного фермерського господарства укладається фізичною особою спільно з членами її сім'ї в письмовій формі і підлягає нотаріальному посвідченню за місцем розташування майна та земельних ділянок фермерського господарства.

Декларація про створення сімейного фермерського господарства (у разі одноосібного ведення такого господарства) складається фізичною особою самостійно в письмовій формі.

3. Головою сімейного фермерського господарства без статусу юридичної особи є член сім'ї, визначений договором (декларацією) про створення сімейного фермерського господарства, який реєструється як фізична особа – підприємець.

Після укладання (складання) договору (декларації) про створення сімейного фермерського господарства голова сімейного фермерського господарства має зареєструватися як фізична особа – підприємець або зареєструвати зміни до відомостей про фізичну особу – підприємця в порядку, встановленому законом.

4. Від імені сімейного фермерського господарства без статусу юридичної особи має право виступати голова цього господарства або уповноважений ним у встановленому цивільним законодавством порядку один із членів господарства.

5. Умови договору (декларації) про створення сімейного фермерського господарства визначають:

а) найменування, місцезнаходження (адресу) господарства, мету та види його діяльності;

б) порядок прийняття рішень та координації спільної діяльності членів господарства;

в) правовий режим спільного майна членів господарства;

г) порядок покриття витрат та розподілу результатів (прибутку або збитків) діяльності господарства між його членами;

г) порядок вступу до господарства та виходу з нього;

д) трудові відносини членів господарства;

е) прізвище, ім'я та по батькові членів господарства, ступінь їх родинного зв'язку, паспортні дані та реєстраційні номери облікових карток платників податків (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та офіційно повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку у паспорті, реєстраційні номери облікових карток платників податків не зазначаються);

є) інші положення, що не суперечать чинному законодавству.

6. Типова форма договору (декларації) про створення сімейного фермерського господарства затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної аграрної політики.

{Закон доповнено статтею 8¹ згідно із Законом № 1067-VIII від 31.03.2016; в редакції Закону № 2497-VIII від 10.07.2018}

Розділ III

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ

Стаття 9. Надання допомоги фермерським господарствам

{Назва статті 9 в редакції Закону № 2864-IV від 08.09.2005}

1. Новоствореним фермерським господарствам у період становлення (перші три роки після його створення, а у трудонедостатніх населених пунктах – п'ять років), фермерським господарствам з відокремленими фермерськими садибами, фермерським господарствам, які провадять господарську діяльність та розташовані у гірських населених пунктах, на поліських територіях, визначених в установленому порядку Кабінетом Міністрів України, та іншим фермерським господарствам надається допомога за рахунок державного і місцевого бюджетів, у тому числі через Український державний фонд підтримки фермерських господарств.

{Абзац перший частини першої статті 9 в редакції Закону № 2864-IV від 08.09.2005; із змінами, внесеними згідно із Законом № 1048-VI від 03.03.2009}

Кабінет Міністрів України щорічно в проекті Державного бюджету України передбачає кошти на підтримку фермерських господарств.

Органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування щорічно передбачають кошти в проектах місцевих бюджетів на підтримку фермерських господарств.

2. Кошти Державного бюджету України спрямовуються на меліорацію земель, у тому числі їх зрошення та осушення, а також на консервацію та рекултивіацію малопродуктивних сільськогосподарських угідь, на придбання сільськогосподарської техніки (комбайнів, тракторів, автомашин, бульдозерів, сівалок тощо).

3. За рахунок місцевих бюджетів фермерським господарствам може надаватися допомога у будівництві об'єктів виробничого і невиробничого призначення, житла, проведенні заходів щодо землеустрою.

4. Порядок використання коштів Державного бюджету України для надання підтримки новоствореним фермерським господарствам, фермерським господарствам з відокремленими фермерськими садибами, фермерським господарствам, які провадять господарську діяльність та розташовані у гірських населених пунктах, на поліських територіях, визначених в установленому порядку Кабінетом Міністрів України, та іншим фермерським господарствам установлюється Кабінетом Міністрів України.

{Частина четверта статті 9 в редакції Закону № 2864-IV від 08.09.2005; із змінами, внесеними згідно із Законом № 1048-VI від 03.03.2009}

5. Фермерським господарствам зі статусом сімейних фермерських господарств надається додаткова державна підтримка у порядку, передбаченому Законом України "Про державну підтримку сільського господарства України", в тому числі на сплату єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

{Статтю 9 доповнено частиною п'ятою згідно із Законом № 1067-VIII від 31.03.2016; із змінами, внесеними згідно із Законом № 2497-VIII від 10.07.2018}

Стаття 10. Український державний фонд підтримки фермерських господарств

{Назва статті 10 в редакції Закону № 2864-IV від 08.09.2005}

Український державний фонд підтримки фермерських господарств є державною бюджетною установою, яка виконує функції з реалізації державної політики щодо фінансової підтримки становлення і розвитку фермерських господарств, діє на основі Статуту, який затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної аграрної політики.

Стаття 11. Використання коштів Українського державного фонду підтримки фермерських господарств

Кошти Українського державного фонду підтримки фермерських господарств надаються новоствореним фермерським господарствам та фермерським господарствам з відокремленими фермерськими садибами, фермерським господарствам, які провадять господарську діяльність та розташовані у гірських населених пунктах, на поліських територіях, визначених в установленому порядку Кабінетом Міністрів України, на безповоротній основі та на конкурсних засадах на поворотній основі, а іншим фермерським господарствам підтримка надається тільки на поворотній основі, а також – спрямовуються на забезпечення гарантій, поруки при кредитуванні банками фермерських господарств.

{Частина перша статті 11 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1048-VI від 03.03.2009}

Новоствореним фермерським господарствам та фермерським господарствам з відокремленими фермерськими садибами, фермерським господарствам, які провадять господарську діяльність та розташовані у гірських населених пунктах, на поліських територіях, визначених в установленому порядку Кабінетом Міністрів України, на безповоротній основі кошти надаються на такі цілі: відшкодування вартості розробки проектів відведення земельних ділянок для ведення фермерського господарства; відшкодування частини витрат, пов'язаних із сплатою відсотків за користування кредитами банків, та часткову компенсацію витрат на придбання одного трактора, комбайна, вантажного автомобіля, будівництво та реконструкцію тваринницьких приміщень, включаючи вартість проектно-кошторисних документів, страхування фермерських господарств; підготовку, перепідготовку, підвищення кваліфікації кадрів фермерських господарств у сільськогосподарських навчальних закладах; розширення досліджень з проблем організації і ведення виробництва у фермерських господарствах, видання рекомендацій з питань використання досягнень науково-технічного прогресу в діяльності фермерських господарств. На поворотній основі допомога надається для виробництва, переробки і збуту виробленої продукції, на здійснення виробничої діяльності та інші передбачені статутом Українського державного фонду підтримки фермерських господарств цілі під гарантію повернення строком від трьох до п'яти років.

{Частина друга статті 11 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1048-VI від 03.03.2009}

Іншим фермерським господарствам надається допомога за рахунок Державного бюджету України і місцевих бюджетів, у тому числі через Український державний фонд підтримки фермерських господарств, на поворотній основі строком до п'яти років на такі цілі: придбання техні-

ки, обладнання, поновлення обігових коштів, на виробництво та переробку сільськогосподарської продукції, будівництво та реконструкцію виробничих і невиробничих приміщень, у тому числі житлових, закладення багаторічних насаджень, розвиток кредитної та обслуговуючої кооперації, зрошення та меліорацію земель.

{Стаття 11 в редакції Закону № 2864-IV від 08.09.2005}

Розділ IV

ЗЕМЛІ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ

Стаття 12. Склад земель фермерського господарства

1. Землі фермерського господарства можуть складатися із:

а) земельної ділянки, що належить на праві власності фермерському господарству як юридичній особі;

б) земельних ділянок, що належать громадянам – членам фермерського господарства на праві приватної власності;

в) земельної ділянки, що використовується фермерським господарством на умовах оренди.

2. Права володіння та користування земельними ділянками, які знаходяться у власності членів фермерського господарства, здійснює фермерське господарство.

Стаття 13. Приватизація земельних ділянок членами фермерських господарств

1. Члени фермерського господарства мають право на одержання безоплатно у власність із земель державної і комунальної власності земельних ділянок у розмірі земельної частки (паю).

2. Членам фермерських господарств передаються безоплатно у приватну власність із раніше наданих їм у користування земельні ділянки у розмірі земельної частки (паю) члена сільськогосподарського підприємства, розташованого на території відповідної ради. Земельні ділянки, на яких розташовані житлові будинки, господарські будівлі та споруди фермерського господарства, передаються безоплатно у приватну власність у рахунок земельної частки (паю).

3. Дія частин першої та другої цієї статті не поширюється на громадян, які раніше набули права на земельну частку (пай).

4. Громадяни України, які до 1 січня 2002 року отримали в постійне користування або оренду земельні ділянки для ведення фермерського господарства, мають переважне право на придбання (вкуп) земельних ділянок розміром до 100 гектарів сільськогосподарських угідь, у тому числі до 50 гектарів ріллі, у власність з розстрочкою платежу до 20 років.

Стаття 14. Права фермерського господарства та його членів

1. Фермерське господарство та його члени відповідно до закону мають право:

- а) продавати або іншим способом відчужувати земельну ділянку, передавати її в оренду, заставу, спадщину;
- б) самостійно господарювати на землі;
- в) власності на посіви і насадження сільськогосподарських та інших культур, на вироблену сільськогосподарську продукцію;
- г) на відшкодування збитків;
- г) споруджувати житлові будинки, господарські будівлі та споруди;
- д) реалізовувати вироблену сільськогосподарську продукцію на вітчизняних ринках і поставляти на експорт;
- е) інші права.

2. Порушені права власників земельних ділянок підлягають поновленню в порядку, встановленому законом.

Стаття 15. Обов'язки фермерського господарства та його членів

1. Фермерські господарства, у власності яких є земельні ділянки, надані їм для ведення фермерського господарства відповідно до закону, зобов'язані:

- а) забезпечувати використання земельних ділянок за їх цільовим призначенням;
- б) додержуватися вимог законодавства про охорону довкілля;
- в) сплачувати податки та збори;
- г) не порушувати прав власників суміжних земельних ділянок та землекористувачів;
- г) не допускати зниження родючості ґрунтів та зберігати інші корисні властивості землі;
- д) надавати відповідним органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування дані про стан і використання земель та інших природних ресурсів;
- е) дотримуватися санітарних, екологічних та інших вимог щодо якості продукції;
- є) дотримуватися правил добросусідства та встановлених обмежень у використанні земель і земельних сервітутів;
- ж) зберігати геодезичні знаки, протигрозійні споруди, мережі зрошувальних і осушувальних систем.

2. Законом можуть бути встановлені інші обов'язки власників земельних ділянок.

Стаття 16. Право фермерського господарства на будівництво житлових будинків, господарських та інших будівель і споруд

1. Фермерське господарство має право споруджувати житлові будинки, господарські будівлі та споруди на належних йому, його членам на праві власності земельних ділянках відповідно до затверджених документації із землеустрою та містобудівної документації у встановленому законом порядку.

2. Будівництво на орендованій земельній ділянці житлових будинків, господарських будівель та споруд фермерське господарство - орендар погоджує з орендодавцем.

Стаття 17. Використання земель фермерських господарств іншими особами

1. На землях фермерських господарств особи мають право вільного проходу, проїзду всіма видами транспорту по дорогах, пересування на човнах, купання у водоймах на належних фермерським господарствам на праві власності або праві оренди земельних ділянок, розміщення наметів і проживання в них, розведення багаття та інші дії, що дозволяються за згодою їх власників, крім випадків встановлення за рішенням суду земельних сервітутів, за умови збереження природних компонентів в екологічно чистому вигляді.

2. Юридичні особи - власники об'єктів (газо-, нафтопроводів, ліній електропередач, зв'язку тощо), що проходять через земельні ділянки фермерських господарств, мають право доступу до таких об'єктів на підставі угоди, укладеної з відповідним фермерським господарством, відповідно до затвердженої документації із землеустрою або встановленого земельного сервітуту.

Стаття 18. Право фермерського господарства на користування природними ресурсами

Фермерське господарство має право використовувати для потреб господарства загальнопоширені корисні копалини (пісок, глина, гравій, торф тощо), лісові угіддя, водні об'єкти та прісні підземні води, що знаходяться на земельній ділянці, відповідно до законодавства України.

Розділ V

МАЙНО ФЕРМЕРСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Стаття 19. Формування майна фермерського господарства

До складу майна фермерського господарства (складеного капіталу) можуть входити: будівлі, споруди, облаштування, матеріальні цінності, цінні папери, продукція, вироблена господарством в результаті господарської діяльності, одержані доходи, інше майно, набуте на підставах, що не заборонені законом, право користування землею, водою та іншими природними ресурсами, будівлями, спорудами, обладнанням, а також інші майнові права (в тому числі на інтелектуальну власність), грошові кошти, які передаються членами фермерського господарства до його складеного капіталу.

Стаття 20. Право власності на майно, яке використовується для ведення фермерського господарства

Майно фермерського господарства належить йому на праві власності.

Майнові права, що входять до складеного капіталу фермерського господарства, передаються йому на визначений у Статуті термін.

У власності фермерського господарства може перебувати будь-яке майно, в тому числі земельні ділянки, житлові будинки, господарські будівлі і споруди, засоби виробництва тощо, яке необхідне для ведення товарного сільськогосподарського виробництва і набуття якого у власність не заборонено законом.

Фермерське господарство має право здійснювати відчуження та набуття майна на підставі цивільно-правових угод.

Порядок володіння, користування і розпорядження майном фермерського господарства здійснюється відповідно до його Статуту, якщо інше не передбачено угодою між членами фермерського господарства та законом.

Член фермерського господарства має право на отримання частки майна фермерського господарства при його ліквідації або у разі припинення членства у фермерському господарстві. Розмір частки та порядок її отримання визначаються Статутом фермерського господарства.

Майнові спори між фермерським господарством та його членами вирішуються судом.

Стаття 21. Відповідальність фермерського господарства

1. Фермерське господарство несе відповідальність за своїми зобов'язаннями у межах майна, яке є власністю фермерського господарства.

2. Звернення стягнення на земельні ділянки, надані у власність для ведення фермерського господарства, допускається у випадках, коли у

фермерського господарства відсутнє інше майно, на яке може бути звернено стягнення.

3. За порушення кредитно-розрахункової і податкової дисципліни, санітарних і ветеринарних норм, правил, вимог щодо якості продукції та інших нормативно-правових актів, що регулюють здійснення господарської діяльності, голова фермерського господарства несе відповідальність, передбачену законом.

Розділ VI

ВІДЧУЖЕННЯ МАЙНА ФЕРМЕРСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Стаття 22. Фермерське господарство як об'єкт майнових прав

1. Фермерське господарство як цілісний майновий комплекс включає майно, передане до складеного капіталу, не розподілений прибуток, майнові та інші зобов'язання.

2. За рішенням членів фермерського господарства відповідно до закону фермерське господарство як цілісний майновий комплекс може бути відчужене на підставі цивільно-правових угод громадянам України, які мають право на створення фермерського господарства, або юридичним особам України для ведення товарного сільськогосподарського виробництва.

3. Громадяни, які придбали майно фермерського господарства як цілісного майнового комплексу на підставі цивільно-правової угоди, подають у встановленому порядку Статут фермерського господарства на державну реєстрацію.

Стаття 23. Успадкування фермерського господарства

1. Успадкування фермерського господарства (цілісного майнового комплексу або його частини) здійснюється відповідно до закону.

2. Якщо фермерське господарство успадковується двома або більше спадкоємцями, то земельна ділянка поділу не підлягає, якщо в результаті її поділу утвориться хоча б одна земельна ділянка менше мінімального розміру, встановленого для даного регіону.

Науково обґрунтовані регіональні мінімальні розміри земельних ділянок визначаються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної аграрної політики, та Українською академією аграрних наук і затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Розділ VII

ДІЯЛЬНІСТЬ ФЕРМЕРСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Стаття 24. Господарська діяльність фермерського господарства

1. Фермерське господарство діє на умовах самоокупності. Всі витрати господарство покриває за рахунок власних доходів та інших джерел, не заборонених законодавством.

2. Фермерське господарство самостійно визначає напрями своєї діяльності, спеціалізацію, організує виробництво сільськогосподарської продукції, її переробку та реалізацію, на власний розсуд та ризик підбирає партнерів з економічних зв'язків у всіх сферах діяльності, у тому числі іноземних.

3. Фермерське господарство має право вступати в договірні відносини з будь-якими юридичними або фізичними особами, органами державної влади та органами місцевого самоврядування.

4. Спори, що виникають під час виконання договорів, укладених фермерським господарством, вирішуються відповідно до закону.

Стаття 25. Забезпечення якості продукції, вирощеної фермерським господарством

1. Фермерське господарство зобов'язане дотримуватися встановлених відповідно до законодавства екологічних, ветеринарно-санітарних правил і норм щодо якості виробленої продукції та інших вимог.

2. Реалізація сільськогосподарської продукції, що виробляється фермерським господарством, на вітчизняному ринку та її поставки на експорт, а також розрахунки з українськими та іноземними партнерами здійснюються відповідно до законодавства України.

Стаття 26. Кооперація фермерських господарств

Фермерські господарства разом з іншими сільськогосподарськими товаровиробниками мають право створювати обслуговуючі сільськогосподарські кооперативи, кооперативні банки, спілки, інші об'єднання, а також бути засновниками (учасниками) господарських товариств.

{Частина перша статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2864-IV від 08.09.2005}

Створені за участю фермерських господарств обслуговуючі сільськогосподарські кооперативи не є прибутковими.

Стаття 27. Трудові відносини у фермерському господарстві

1. Трудові відносини у фермерському господарстві базуються на основі праці його членів. У разі виробничої потреби фермерське господар-

ство має право залучати до роботи в ньому інших громадян за трудовим договором (контрактом).

2. Трудові відносини членів фермерського господарства регулюються Статутом, а осіб, залучених до роботи за трудовим договором (контрактом), – законодавством України про працю.

Трудові спори у фермерському господарстві вирішуються у встановленому законом порядку.

3. З особами, залученими до роботи у фермерському господарстві, укладається трудовий договір (контракт) у письмовій формі, в якому визначаються строк договору, умови праці і відпочинку (тривалість робочого дня, вихідні дні, щорічна оплачувана відпустка, форми оплати праці та її розміри, харчування тощо).

4. Видача трудових книжок членам фермерського господарства і громадянам, які працюють у ньому за трудовим договором (контрактом), та їх ведення здійснюються відповідно до законодавства України про працю.

Розмір оплати праці і тривалість щорічної відпустки осіб, які працюють у фермерському господарстві за трудовим договором (контрактом), не повинні бути меншими за встановлений державою розмір мінімальної заробітної плати і передбачену законом тривалість щорічної відпустки.

5. Голова фермерського господарства створює безпечні умови праці для членів господарства і громадян, які уклали трудовий договір (контракт), забезпечує дотримання вимог техніки безпеки, виробничої гігієни та санітарії, пожежної безпеки.

Стаття 28. Бухгалтерський облік і звітність фермерського господарства

Фермерське господарство веде бухгалтерський облік результатів своєї роботи і подає відповідним органам фінансову звітність, статистичну інформацію та інші дані, встановлені законодавством України.

Стаття 29. Розрахунки і кредит

1. Фермерське господарство має право відкривати на свій вибір у будь-якій установі банку поточні та вкладні (депозитні) рахунки, розпоряджатися власними коштами.

Фермерське господарство самостійно визначає розмір ліміту залишку готівки, що постійно знаходиться в його касі, на поточні витрати.

2. Списання коштів із поточних та вкладних (депозитних) рахунків фермерського господарства, крім платежів до бюджету, може провадитися лише за його згодою або за рішенням суду та в інших визначених законом випадках.

Платежі до бюджету вносяться в порядку і терміни, що встановлюються законодавством України.

3. Фермерське господарство має право одержувати у фінансово-кредитних установах довгострокові та короткострокові кредити на підставі укладеного договору.

Фермерське господарство одержує кредит під заставу майна, поручительство (гарантію) та інші види забезпечення зобов'язань.

Під заставу майна може прийматися фермерське господарство як цілісний майновий комплекс, окремі товарно-матеріальні цінності або інші речі, щодо яких можуть виникати цивільні права та обов'язки.

Відсотки за використання кредитів, що надані для підтримки фермерським господарствам, можуть сплачуватися за рахунок коштів Українського державного фонду підтримки фермерських господарств, на поповнення яких у Державному бюджеті України передбачаються відповідні фінансові ресурси.

4. Фермерське господарство несе повну відповідальність за дотримання умов кредитних договорів і розрахункової дисципліни.

Стаття 30. Страхування майна фермерського господарства

Страхування майна фермерського господарства здійснюється відповідно до закону.

Стаття 31. Оподаткування фермерського господарства

Оподаткування фермерського господарства провадиться у порядку, встановленому законом.

Стаття 32. Держава і фермерське господарство

1. Держава гарантує дотримання і захист майнових та інших прав і законних інтересів фермерського господарства.

2. Органи державної влади та органи місцевого самоврядування здійснюють контроль за діяльністю фермерського господарства у випадках, передбачених законом.

3. Незаконне втручання в господарську діяльність фермерського господарства органів державної влади або органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб забороняється. Збитки, заподіяні фермерському господарству неправомірним втручанням в його діяльність, підлягають відшкодуванню відповідно до закону.

Спори про відшкодування збитків вирішуються судом.

Розділ VIII

ПРЕДСТАВНИЦЬКИЙ ОРГАН ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ

Стаття 33. Представницький орган фермерських господарств

1. Представницьким органом фермерських господарств України є Асоціація фермерів та приватних землевласників України.

2. З метою забезпечення прав і законних інтересів громадян України, які ведуть фермерське господарство, а також створення сприятливих умов для розвитку фермерських господарств Асоціація фермерів та приватних землевласників України:

а) представляє інтереси громадян, які ведуть фермерське господарство, перед Президентом України, Верховною Радою України, центральними та місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування;

б) вносить пропозиції щодо вдосконалення законодавства, що регулює діяльність фермерських господарств, на розгляд центральному органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної аграрної політики.

3. Президент Асоціації фермерів та приватних землевласників України може входити до складу колегії центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну аграрну політику, брати участь у її засіданнях з правом дорадчого голосу.

{Абзац перший частини третьої статті 33 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5462-VI від 16.10.2012}

{Абзац другий частини третьої статті 33 виключено на підставі Закону № 5462-VI від 16.10.2012}

4. Члени Асоціації фермерів та приватних землевласників України відповідно до закону можуть бути засновниками кредитних спілок.

{Статтю 33 доповнено частиною четвертою згідно із Законом № 2864-IV від 08.09.2005}

Розділ ІХ
ЗАГАЛЬНООБОВ'ЯЗКОВЕ ДЕРЖАВНЕ СОЦІАЛЬНЕ
СТРАХУВАННЯ І ПЕНСІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ЧЛЕНІВ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ ТА ОСІБ,
ЯКІ ПРАЦЮЮТЬ У ФЕРМЕРСЬКИХ
ГОСПОДАРСТВАХ ЗА ТРУДОВИМ ДОГОВОРОМ
(КОНТРАКТОМ)

Стаття 34. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування і пенсійне забезпечення

1. Члени фермерського господарства та особи, які працюють у ньому за трудовим договором (контрактом), підлягають загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню відповідно до законодавства про загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

{Частина перша статті 34 в редакції Закону № 2148-VIII від 03.10.2017}

2. Фермерське господарство реєструється в установленому законом порядку як платник єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

{Частина друга статті 34 в редакції Закону № 2148-VIII від 03.10.2017}

3. Час роботи у фермерському господарстві членів господарства та осіб, які працюють у ньому за трудовим договором (контрактом), зараховується до загального і безперервного стажу роботи на підставі записів у трудовій книжці і документів, що підтверджують сплату внесків на соціальне страхування.

4. Членам фермерського господарства та особам, які працюють у ньому за трудовим договором (контрактом), призначені пенсії виплачуються у повному розмірі без урахування одержуваного заробітку (доходу).

5. Фермерське господарство відповідно до чинного законодавства несе матеріальну відповідальність за шкоду, заподіяну його членам і особам, які працюють у ньому за трудовим договором (контрактом), каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я, пов'язаним з виконанням ними своїх трудових обов'язків.

Розділ X

ПРИПИНЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ФЕРМЕРСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Стаття 35. Підстави для припинення діяльності фермерського господарства

Діяльність фермерського господарства припиняється у разі:

- 1) реорганізації фермерського господарства;
- 2) ліквідації фермерського господарства;
- 3) визнання фермерського господарства неплатоспроможним (банкрутом);
- 4) якщо не залишається жодного члена фермерського господарства або спадкоємця, який бажає продовжити діяльність господарства.

Стаття 36. Порядок припинення діяльності фермерського господарства

1. Рішення про припинення діяльності фермерського господарства приймається:

- а) власником у разі реорганізації або ліквідації фермерського господарства – відповідно до закону та Статуту фермерського господарства;
- б) у разі якщо не залишається жодного члена фермерського господарства або спадкоємця, який бажає продовжити діяльність господарства у порядку, встановленому законом;
- в) у разі банкрутства фермерського господарства – відповідно до закону.

Спори про припинення діяльності фермерського господарства вирішуються судом.

2. Кошти, одержані від продажу майна фермерського господарства, спрямовуються на задоволення вимог кредиторів у порядку, встановленому Законом України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом".

Майно, що залишилося після задоволення вимог кредиторів, розподіляється між членами фермерського господарства відповідно до його Статуту.

Спори щодо розподілу майна фермерського господарства, яке припинило свою діяльність, вирішуються судом.

3. У разі припинення діяльності фермерського господарства до закінчення терміну надання господарству податкових пільг господарство сплачує до бюджету за весь період його діяльності суму податку, обчислену в розмірі, встановленому для фермерського господарства, крім ви-

падків, передбачених частиною четвертою статті 34 цього Закону, та викупу земельної ділянки для суспільних потреб чи примусового відчуження її з мотивів суспільної необхідності.

Розділ XI

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНУ

Стаття 37. Відповідальність за порушення положень цього Закону
За порушення положень цього Закону посадові особи та громадяни несуть відповідальність у порядку, встановленому законом.

Розділ XII

ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 38. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набуває чинності з дня його опублікування.

2. Визнати такими, що втратили чинність:

1) Закон України "Про селянське (фермерське) господарство" (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., № 14, ст. 186, № 48, ст. 653; 1993 р., № 32, ст. 341; 2000 р., № 1, ст. 1, № 51-52, ст. 448; 2002 р., № 16, ст. 114, № 29, ст. 194; 2003 р., № 10-11, ст. 87, № 30, ст. 247);

2) Постанова Верховної Ради України "Про селянське (фермерське) господарство" (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., № 14, ст. 187).

3. Внести зміни до таких законів України:

{Підпункт 1 пункту 3 статті 38 втратив чинність на підставі Кодексу № 2755-VI від 02.12.2010}

{Підпункт 2 пункту 3 статті 38 втратив чинність на підставі Кодексу № 2755-VI від 02.12.2010}

4. До приведення законів України, інших нормативно-правових актів з питань діяльності фермерських господарств у відповідність із цим Законом вони застосовуються у частині, що не суперечить цьому Закону.

5. Кабінету Міністрів України протягом трьох місяців з дня набрання чинності цим Законом:

затвердити мінімальні регіональні розміри земельних ділянок фермерських господарств, що не підлягають поділу при спадкуванні;

щорічно при підготовці проекту закону про Державний бюджет України передбачати окремим рядком кошти на підтримку фермерських господарств;

встановити порядок використання коштів Державного бюджету України для надання допомоги новоствореним фермерським господарствам;

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити в межах своїх повноважень прийняття нормативно-правових актів, необхідних для реалізації цього Закону;

забезпечити приведення міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

Президент України

Л. КУЧМА

м. Київ
19 червня 2003 року
№ 973-IV

ЗАКОН УКРАЇНИ
Про державну підтримку сільського господарства
України
(Витяг)²

Стаття 13¹. Додаткова фінансова підтримка сімейних фермерських господарств

13¹.1. Крім передбачених цим Законом видів підтримки, сімейним фермерським господарствам, які зареєстровані платниками єдиного податку четвертої групи згідно із главою 1 розділу XIV Податкового кодексу України, надається додаткова фінансова підтримка через механізм доплати на користь застрахованих осіб – членів/голови сімейного фермерського господарства єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування у сумі:

- 0,9 мінімального страхового внеску – перший рік;
- 0,8 мінімального страхового внеску – другий рік;
- 0,7 мінімального страхового внеску – третій рік;
- 0,6 мінімального страхового внеску – четвертий рік;
- 0,5 мінімального страхового внеску – п'ятий рік;
- 0,4 мінімального страхового внеску – шостий рік;
- 0,3 мінімального страхового внеску – сьомий рік;
- 0,2 мінімального страхового внеску – восьмий рік;
- 0,1 мінімального страхового внеску – дев'ятий та десятий роки.

Така фінансова підтримка надається за рахунок коштів, передбачених у Державному бюджеті України, в тому числі за рахунок коштів, які спрямовуються на державну підтримку сільськогосподарських товаровиробників відповідно до пункту 42 розділу VI Бюджетного кодексу.

13¹.2. Норми пункту 13¹.1 цієї статті можуть бути застосовані кожним з членів сімейного фермерського господарства, в тому числі головою, один раз.

13¹.3. Фінансова підтримка надається зазначеному у цій статті сімейному фермерському господарству виключно за умови, що його голова сплачує за себе та за кожного з членів свого фермерського господарства (якщо вони не підлягають страхуванню на інших засадах) єдиний внесок

² Станом на 09.09. 2020 р.

на загальнообов'язкове державне соціальне страхування у сумі, не меншій за:

- 0,1 мінімального страхового внеску – перший рік;
- 0,2 мінімального страхового внеску – другий рік;
- 0,3 мінімального страхового внеску – третій рік;
- 0,4 мінімального страхового внеску – четвертий рік;
- 0,5 мінімального страхового внеску – п'ятий рік;
- 0,6 мінімального страхового внеску – шостий рік;
- 0,7 мінімального страхового внеску – сьомий рік;
- 0,8 мінімального страхового внеску – восьмий рік;
- 0,9 мінімального страхового внеску – дев'ятий та десятий роки.

Порядок надання передбаченої цією статтею фінансової підтримки визначається Кабінетом Міністрів України.

{Закон доповнено статтею 13¹ згідно із Законом № 2497-VIII від 10.07.2018}

ПОДАТКОВИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ (Витяг)

291.4. Суб'єкти господарювання, які застосовують спрощену систему оподаткування, обліку та звітності, поділяються на такі групи платників єдиного податку:

...

4) четверта група – сільськогосподарські товаровиробники:³

а) юридичні особи незалежно від організаційно-правової форми, у яких частка сільськогосподарського товаровиробництва за попередній податковий (звітний) рік дорівнює або перевищує 75 відсотків;

б) фізичні особи – підприємці, які провадять діяльність виключно в межах фермерського господарства, зареєстрованого відповідно до Закону України "Про фермерське господарство", за умови виконання сукупності таких вимог:

здійснюють виключно вирощування, відгодовування сільськогосподарської продукції, збирання, вилов, переробку такої власновирощеної або відгодованої продукції та її продаж;

провадять господарську діяльність (крім постачання) за місцем податкової адреси;

не використовують працю найманих осіб;

членами фермерського господарства такої фізичної особи є лише члени її сім'ї у визначенні частини другої статті 3 Сімейного кодексу України;

площа сільськогосподарських угідь та/або земель водного фонду у власності та/або користуванні членів фермерського господарства становить не менше двох гектарів, але не більше 20 гектарів.

291.5¹. *Не можуть бути платниками єдиного податку четвертої групи:*

291.5¹.1. суб'єкти господарювання, у яких понад 50 відсотків доходу, отриманого від продажу сільськогосподарської продукції власного виробництва та продуктів її переробки, становить дохід від реалізації декоративних рослин (за винятком зрізаних квітів, вирощених на угіддях, які належать сільськогосподарському товаровиробнику на праві власності або надані йому в користування, та продуктів їх переробки), диких тварин і птахів, хутряних виробів і хутра (крім хутрової сировини);

³ Станом на 09.05.2020 р.

291.5⁻¹.2. суб'єкти господарювання, що провадять діяльність з виробництва підакцизних товарів, крім виноматеріалів виноградних (коди згідно з УКТ ЗЕД 2204 29 – 2204 30), вироблених на підприємствах первинного виноробства для підприємств вторинного виноробства, які використовують такі виноматеріали для виробництва готової продукції, вин виноградних, вин плодово-ягідних та/або напоїв медових, вироблених та розлитих у споживчу тару малими виробництвами виноробної продукції з виноматеріалів виключно власного виробництва (не придбаних), отриманих шляхом переробки плодів, ягід, винограду, меду власного виробництва, а також крім електричної енергії, виробленої кваліфікованими когенераційними установками та/або з відновлюваних джерел енергії (за умови, що дохід від реалізації такої енергії не перевищує 25 відсотків доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) такого суб'єкта господарювання);

{Підпункт 291.5⁻¹.2 пункту 291.5⁻¹ статті 291 із змінами, внесеними згідно із Законами № 1797-VIII від 21.12.2016, № 2628-VIII від 23.11.2018}

291.5⁻¹.3. суб'єкт господарювання, який станом на 1 січня базового (звітного) року має податковий борг, за винятком безнадійного податкового боргу, який виник внаслідок дії обставин непереборної сили (форс-мажорних обставин).

УМОВИ ПЕРЕБУВАННЯ НА СПРОЩЕНІЙ СИСТЕМІ ОПОДАТКУВАННЯ З КВІТНЯ 2020 РОКУ

Мінімальна зарплата 4723 грн	Прожитковий мінімум для працездатних осіб (ПМПО) 2102 грн
<p>ФОП I група</p> <p>1 млн грн</p> <p>Граничний обсяг доходів на рік</p> <p>Кількість найманих працівників не передбачено</p> <p>Види діяльності</p> <ul style="list-style-type: none"> - торгівля на ринках; - надання побутових послуг населенню <p>Ставка єдиного податку (до 10% ПМПО) 210,20 грн /міс.</p> <p>Ставка єдиного внеску (за "себе") 1039,06 грн /міс.</p> <p>III група фізичні особи юридичні особи</p> <p>Граничний обсяг доходів на рік 7 млн грн</p> <p>Кількість найманих працівників не обмежено</p> <p>Види діяльності без обмежень</p> <p>Ставка єдиного податку 5% від доходу</p> <p>Ставка єдиного внеску (за "себе") 3% від доходу + пдв</p> <p>1039,06 грн /міс.</p>	<p>ФОП II група</p> <p>5 млн грн</p> <p>Граничний обсяг доходів на рік</p> <p>Кількість найманих працівників 10 осіб (не більше)</p> <p>Види діяльності</p> <ul style="list-style-type: none"> - виробництво, продаж товарів; - надання послуг туристам - єдиного податку; - ресторанне господарство <p>Ставка єдиного податку (до 20% від рік. зп) 944,60 грн /міс.</p> <p>Ставка єдиного внеску (за "себе") 1039,06 грн /міс.</p> <p>IV група - агровиробники</p> <p>ФІЗИЧНІ ОСОБИ провадять діяльність у сфері фермерського господарства (лише з членами сім'ї або самостійно)</p> <p>Частка сільгосп-виробництва за попередній рік (не менше або дорівнює) 75%</p> <p>Площа угідь або водного фонду (на 20 га не менше)</p> <p>Ставка єдиного податку з 1 га сільгоспугідь або земель водного фонду залежить від категорії (типу) земель, їх розташування (у відсотках до бази оподаткування)</p> <p>Ставка єдиного внеску (за "себе", для фермерських господарств) 1039,06 /міс.</p> <p>ЮРИДИЧНІ ОСОБИ</p> <p>Частка сільгосп-виробництва за попередній рік (не менше або дорівнює) 75%</p> <p>Ставка єдиного внеску (за "себе", для фермерських господарств)</p>

*Джерело: Головне управління ДПС

СІМЕЙНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ (Витяг)

Стаття 3. Сім'я

1. Сім'я є первинним та основним осередком суспільства.

2. Сім'ю складають особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки.

Подружжя вважається сім'єю і тоді, коли дружина та чоловік у зв'язку з навчанням, роботою, лікуванням, необхідністю догляду за батьками, дітьми та з інших поважних причин не проживають спільно.

Дитина належить до сім'ї своїх батьків і тоді, коли спільно з ними не проживає.

3. Права члена сім'ї має одинока особа.

4. Сім'я створюється на підставі шлюбу, кровного споріднення, усиновлення, а також на інших підставах, не заборонених законом і таких, що не суперечать моральним засадам суспільства.

Додаток Е

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства аграрної політики
та продовольства України
05 квітня 2019 року № 177

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
25 квітня 2019 р.
за № 438/33409

ТИПОВА ФОРМА ДОГОВОРУ (ДЕКЛАРАЦІЇ) про створення сімейного фермерського господарства

1. Сімейне фермерське господарство _____
(найменування)

(далі – Господарство) організовується _____
(прізвище, ім'я, по батькові,

рік народження)

самостійно або спільно з членами сім'ї відповідно до статті 3 Сімейного кодексу
України: _____

(прізвище, ім'я, по батькові,

рік народження, ступінь родинного зв'язку)

з метою отримання прибутку від виробництва товарної сільськогосподарської
продукції, її переробки та реалізації на земельній ділянці (земельних ділянках),
наданій (наданих) у власність або користування відповідно до закону.

Видами діяльності Господарства є: _____

2. Господарство організовується на земельній ділянці (земельних ділянках)

(площа гектарів)

з кадастровим номером (кадастровими номерами) _____

яка розташована (які розташовані) _____

(місце розташування)

3. Голова Господарства,

_____ ,
(прізвище, ім'я, по батькові)

після укладання (складання) цього Договору (декларації) зобов'язується зареєструватися як фізична особа – підприємець або здійснити дії, необхідні для державної реєстрації змін до відомостей про фізичну особу – підприємця, що містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань, у встановленому законодавством порядку.

4. Місцезнаходження (адреса) Господарства: _____

(вулиця, будинок, квартира,

_____)
назва населеного пункту, район, поштовий індекс)

I. Предмет Договору* (декларації)

II. Порядок прийняття рішень та координація спільної діяльності членів Господарства*

1. Від імені Господарства має право виступати голова Господарства або уповноважений ним у встановленому цивільним законодавством порядку один із членів Господарства.

2. Члени Господарства домовилися про _____

(порядок прийняття рішень

_____)
та координація діяльності членів Господарства)

III. Правовий режим спільного майна членів Господарства*

1. Майнові відносини Господарства регулюються цивільним законодавством України.

2. Джерелами формування майна (складеного капіталу) Господарства є:

1) грошові кошти, які передаються членами Господарства до його складеного капіталу;

- 2) одержані доходи;
 - 3) будівлі, споруди, облаштування;
 - 4) матеріальні цінності;
 - 5) цінні папери;
 - 6) продукція, вироблена Господарством у результаті господарської діяльності;
 - 7) інше майно, набуте на підставах, не заборонених законом;
 - 8) право користування землею та іншими природними ресурсами;
 - 9) право користування будівлями, спорудами, обладнанням;
 - 10) інші майнові права (в тому числі на інтелектуальну власність).
3. Перелік та вартість майна, що передається членами Господарства за їх згодою до складеного капіталу Господарства, на дату укладення Договору (декларації): _____
4. Майнові права, що входять до складеного капіталу Господарства, передаються йому на строк _____
-
5. Володіння, користування і розпорядження майном Господарства здійснюються за згодою між усіма членами Господарства відповідно до цього Договору (декларації), якщо інше не передбачено законом.
6. Майнові спори між членами Господарства вирішуються у судовому порядку.
7. Член Господарства має право на отримання частки майна Господарства при його ліквідації. Розмір частки та порядок її отримання: _____
-
8. Член Господарства має право на отримання частки майна Господарства у разі припинення членства у Господарстві. Розмір частки та порядок її отримання: _____
-

IV. Порядок покриття витрат та розподіл результатів (прибутку або збитків) діяльності Господарства між його членами

1. Всі витрати Господарство покриває за рахунок власних доходів та інших джерел, не заборонених законодавством.
2. Оподаткування прибутку Господарства проводиться у порядку, встановленому законодавством.

3. Розподіл результатів прибутку або збитку між членами Господарства після закінчення поточного фінансового року здійснюється в такому порядку*: _____

V. Порядок вступу до Господарства та виходу з нього*

1. Під час вступу до Господарства нового члена або виходу з нього вносяться зміни до цього Договору (декларації).

2. Вихід зі складу членів Господарства можливий незалежно від згоди інших його членів.

3. Член Господарства направляє заяву про вихід із Господарства і про повернення наданого ним майна відповідно до цього Договору (декларації) на адресу голови Господарства за _____

(вказати період)

до запланованої дати виходу з Господарства.

4. Зміна складу членів Господарства може здійснюватися з таких підстав:

VI. Трудові відносини у Господарстві

1. Трудові відносини у Господарстві базуються на основі праці його членів. Для виконання сезонних та окремих робіт, які безпосередньо пов'язані з його діяльністю і потребують спеціальних знань чи навичок, Господарство має право залучати до роботи в ньому інших громадян (які не є членами Господарства) за трудовим договором (контрактом).

2. Трудові відносини членів Господарства відповідно до законодавства регулюються цим Договором (декларацією), осіб, залучених до роботи за трудовим договором (контрактом), – законодавством України про працю.

3. Голова Господарства забезпечує належне оформлення трудових відносин та створення безпечних умов праці для членів Господарства і громадян, які уклали трудовий договір (контракт), дотримання вимог техніки безпеки, виробничої гігієни та санітарії, пожежної безпеки.

VII. Інші положення

1. Договір (декларацію) укладено на _____ років (або безстроково). Дія Договору (декларації) припиняється у разі* _____

2. Цей Договір (декларація) набирає чинності з дати його нотаріального посвідчення. Цей Договір (декларація) укладається не менше ніж у двох примірниках, один з яких залишається у матеріалах нотаріальної справи. За бажанням членів Господарства кожному з них видається по одному примірнику*.

3. Цей Договір (декларацію) складено у _____ примірниках, що мають однакову юридичну силу*.

4. Зміни до цього Договору (декларації) вносяться шляхом викладення його у новій редакції.

5. Голова Господарства здійснює дії, необхідні для державної реєстрації змін до відомостей про фізичну особу – підприємця, що містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань, у встановленому законодавством порядку.

6. Інші положення, що не суперечать законодавству _____

Голова Господарства: _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____ паспорт: серія _____ № _____,
(підпис) виданий _____;

реєстраційний номер картки платника податків** _____;

місце реєстрації _____

(вулиця, будинок, квартира,

_____ населений пункт, район, область, поштовий індекс)

Член(и)
Господарства*:

_____ (прізвище, ім'я, по батькові, ступінь родинного зв'язку)
паспорт: серія _____ № _____,
виданий _____;
_____;
реєстраційний номер картки платника податків**
_____;
місце реєстрації _____;
_____ (вулиця, будинок, квартира,
_____ населений пункт, район, область, поштовий індекс)

_____ (прізвище, ім'я, по батькові, ступінь родинного зв'язку)
паспорт: серія _____ № _____,
виданий _____;
_____;
реєстраційний номер картки платника податків**
_____;
місце реєстрації _____;
_____ (вулиця, будинок, квартира,
_____ населений пункт, район, область, поштовий індекс)

* Для сімейного фермерського господарства, яке організовується фізичною особою спільно з членами її сім'ї.

** Для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків, офіційно повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку в паспорті, реєстраційні номери облікових карток платників податків не зазначаються.

МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
ЛИСТ

25.11.2019 № 10575/8.4.3/32-19

**Щодо порядку державної реєстрації сімейних
фермерських господарств**

На адресу Міністерства юстиції України надходять численні звернення з проханням надати роз'яснення щодо порядку державної реєстрації сімейних фермерських господарств, у зв'язку з чим повідомляємо таке.

Правові, економічні та соціальні засади створення та діяльності фермерських господарств визначені Законом України "Про фермерське господарство" (далі – Закон).

Відповідно до статті 1 Закону фермерське господарство є формою підприємницької діяльності громадян, які виявили бажання виробляти товарну сільськогосподарську продукцію, здійснювати її переробку та реалізацію з метою отримання прибутку на земельних ділянках, наданих їм у власність та/або користування, у тому числі в оренду, для ведення фермерського господарства, товарного сільськогосподарського виробництва, особистого селянського господарства, відповідно до Закону.

Фермерське господарство підлягає державній реєстрації як юридична особа або фізична особа – підприємець.

Фермерське господарство діє на основі установчого документа (для юридичної особи – статуту, для господарства без статусу юридичної особи – договору (декларації) про створення фермерського господарства). В установчому документі зазначаються найменування господарства, його місцезнаходження, адреса, предмет і мета діяльності, порядок формування майна (складеного капіталу), органи управління, порядок прийняття ними рішень, порядок вступу до господарства та виходу з нього та інші положення, що не суперечать законодавству України.

Фермерське господарство без статусу юридичної особи організовується на основі діяльності фізичної особи – підприємця і має статус сімейного фермерського господарства, за умови використання праці членів такого господарства, якими є виключно фізична особа – підприємець та члени її сім'ї відповідно до статті 3 Сімейного кодексу України. Особливості створення та діяльності сімейного фермерського господарства

без набуття статусу юридичної особи регулюються положеннями статті 8⁻¹ цього Закону.

Згідно з частиною першою статті 8⁻¹ Закону сімейне фермерське господарство без статусу юридичної особи організовується фізичною особою самостійно або спільно з членами її сім'ї на підставі договору (декларації) про створення сімейного фермерського господарства.

Договір про створення сімейного фермерського господарства укладається членами однієї сім'ї в письмовій формі і підлягає нотаріальному посвідченню (частина друга статті 8⁻¹ Закону). Такий договір повинен містити умови, визначені частиною п'ятою зазначеної статті Закону.

Типова форма договору (декларації) про створення сімейного фермерського господарства затверджена наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України від 05 квітня 2019 року № 177, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 25 квітня 2019 року за № 438/33409.

Згідно з частиною третьою статті 8⁻¹ Закону головою сімейного фермерського господарства без статусу юридичної особи є член сім'ї, визначений договором (декларацією) про створення сімейного фермерського господарства, який реєструється як фізична особа – підприємець.

Після укладання (складання) договору (декларації) про створення сімейного фермерського господарства голова сімейного фермерського господарства має зареєструватися як фізична особа – підприємець або зареєструвати зміни до відомостей про фізичну особу – підприємця в порядку, встановленому законом.

Водночас, дія Закону України "Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань" (далі – Закон про реєстрацію) поширюється на державну реєстрацію всіх юридичних осіб незалежно від організаційно-правової форми, форми власності та підпорядкування, їхньої символіки (у випадках, передбачених законом), громадських формувань, що не мають статусу юридичної особи, та фізичних осіб – підприємців.

Пунктом 7 частини першої статті 1 Закону про реєстрацію визначено, що Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань (далі – Єдиний державний реєстр) – це єдина державна інформаційна система, що забезпечує збирання, накопичення, обробку, захист, облік та надання інформації про юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадські формування, що не мають статусу юридичної особи.

Частиною четвертою статті 9 Закону про реєстрацію визначено перелік відомостей, які містяться в Єдиному державному реєстрі про фізичну особу – підприємця. Так, в Єдиному державному реєстрі містяться, зок-

рема, відомості щодо створення фізичною особою – підприємцем сімейного фермерського господарства.

Слід зазначити, що діюче програмне забезпечення Єдиного державного реєстру створене до набрання чинності Законом. У зв'язку з цим, в ньому наразі відсутнє відповідне поле для внесення відомостей щодо створення фізичною особою – підприємцем сімейного фермерського господарства. Зазначені відомості можуть відобразитись у Єдиному державному реєстрі лише в сканованих електронних копіях документів, які надавались для проведення державної реєстрації.

За даними технічного адміністратора Єдиного державного реєстру державного підприємства "Національні інформаційні системи" технічна можливість внесення відомостей щодо створення фізичною особою – підприємцем сімейного фермерського господарства з'явиться після впровадження оновленого програмного забезпечення Єдиного державного реєстру.

Водночас, частинами першою та третьою статті 18 Закону про реєстрацію визначено, що одним з документів, які подаються для державної реєстрації фізичної особи підприємцем, а також для державної реєстрації змін до відомостей про фізичну особу – підприємця, що містяться в Єдиному державному реєстрі, є договір (декларація) про створення сімейного фермерського господарства.

До впровадження оновленого програмного забезпечення Єдиного державного реєстру декларація (договір) про створення сімейного фермерського господарства підлягає обов'язковому скануванню до пакета документів, наданих для проведення державної реєстрації, та долучається до документів розділу "Інше".

Інформацію про створення фізичною особою – підприємцем сімейного фермерського господарства необхідно вносити до Єдиного державного реєстру у поле "Вебсторінка" блоку "Інформація про зв'язок" (текстове поле, апаратно обмежено 200-ми символами) в одному з таких форматів:

1. Для сімейних фермерських господарств (далі – СФГ), створених на підставі договору про створення фермерського господарства **<Створено СФГ, підстава – Договір, посвідчено нотаріусом (ПБ), дата та № >**.

Під "датою та №" слід розуміти дату та №, за яким нотаріальна дія зареєстрована у реєстрі для реєстрації нотаріальних дій.

2. Для СФГ, створених на підставі декларації про створення фермерського господарства **<Створено СФГ, підстава – Декларація, дата та № (у разі наявності)>**.

У разі якщо фізичною особою – підприємцем виявлено бажання, щоб в Єдиному державному реєстрі поряд з інформацією про створення сімейного фермерського господарства містились відомості про вебсторін-

ку в інтернеті, таку інформацію необхідно вносити через розділовий знак <;>, наприклад: <www.sfg.com.ua; Створено СФГ, підстава – Декларація, дата та № (у разі наявності)>.

Слід зазначити, що внесення інформації про створення фізичною особою – підприємцем СФГ, у відповідності до вказаних вище методів, передбачено в програмному забезпеченні Єдиного державного реєстру на таких реєстраційних діях:

- державна реєстрація фізичної особи підприємцем;
- державна реєстрація змін до відомостей про фізичну особу – підприємця (при обранні чекбоксу "Зміна додаткової інформації").

Важливо звернути увагу на те, що для вилучення відомостей про створення СФГ, які будуть внесені зазначеним вище методом до Єдиного державного реєстру, необхідно очистити поле "Вебсторінка" від таких даних.

Оптимальний розмір поля "Вебсторінка" блоку "Інформація про зв'язок" до 100 символів, тому не рекомендується розширювати перелік інформації, яка вноситься до даного поля.

Також повідомляємо, що технічним адміністратором Єдиного державного реєстру проведено перемовини з представниками Державної податкової служби України (далі – ДПС), в ході яких було досягнуто попередніх домовленостей про доопрацювання інформаційної системи ДПС для можливості оброблення відомостей про створення фізичною особою – підприємцем СФГ, внесених державним реєстратором у зазначеному вище форматі та переданих у відповідності до існуючого інформаційно-взаємообміну.

Просимо зазначену інформацію **терміново** довести до відома суб'єктів державної реєстрації, нотаріусів та провести відповідну роз'яснювальну роботу.

Перший заступник Міністра

Є. Горовець

Додаток Ж

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 12 серпня 2015 р. № 584

ПЕРЕЛІК документів, що підтверджують досвід роботи у сільському господарстві

1. Виписка з трудової книжки громадянина із записами, які підтверджують стаж роботи в сільському господарстві.
2. Архівна довідка, що містить інформацію про стаж роботи громадянина в сільському господарстві, видана на підставі архівних документів із зазначенням їх пошукових даних.
3. Копія трудового договору (угоди) між працівником і власником підприємства, організації, уповноваженим ним органом чи фізичною особою, за яким (якою) працівник виконував роботи (надавав послуги) у сільському господарстві.
4. Виписка з погосподарської книги про ведення особистого селянського господарства або участь у веденні особистого селянського господарства.
5. Відомості з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців про види економічної діяльності у галузі сільського господарства, що здійснюються фізичною особою – підприємцем.

Додаток 3

ПРОПОЗИЦІЯ СТВОРЕННЯ СІМЕЙНОГО ФЕРМЕРСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ПО ВИРОЩУВАННЮ ЗЕЛЕНІ на площі 1 га Розрахунок поточних витрат на 1-й рік, грн

	I кв				II кв	III кв	IV кв	Разом
	Од.	Потреба, кількість	Вартість, грн	Витрати, грн				
Теплиця	шт.	3	30 930	92790				92790
Стелажі	шт.	6	16 508	99048				99048
Світлодіодна лента	шт.	76	73	5548				5548
Паливо				1000	500	250	250	2000
Лотки				27503				27503
Торф	уп.	5	262	1310				1310
Добрива:								0
мін. добрива	л	10	200	2000				2000
гранульований суперфосфат	кг	50	16	800				800
хлорид калію	кг	10	64	644				644
Засоби захисту	уп.	1	500	500				500
Насіння:								
цибуля-саджанка	кг	50	55	2750				2750
крін	кг	2	522	1044				1044
петрушка	кг	2	500	1000				1000
базилік зелений	кг	1	1 700	1700				1700
базилік червоний	кг	0,5	3 100	1240				1240
Пакувальні засоби				500	100	100	100	800
Електроенергія	кВт	374	до 100кВт - 0,9 грн, вище 100кВт- 1,68 грн	395	395	395	395	1579
Вода	куб. м.	70	8	1680	1 680	1 680	1 680	5720
Заробітна плата	особа/міс	2	4723	28338	28338	28338	28338	28338
Єдиний внесок	особа /міс	2	1039,0	6234,3	6234,3	6235,3	6236,3	6237,3
Виробнича собівартість				276024,3	35567,3	35318,3	35319,3	282551,3

**Розраховано за орієнтовними вартісними показниками станом на 01.01.2020 року*

Додаток 3.1

**ПРОПОЗИЦІЯ СТВОРЕННЯ СІМЕЙНОГО
ФЕРМЕРСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ПО
ВИРОЩУВАННЮ ПОЛУНИЦІ на площі 2 га
Розрахунок поточних витрат на 1-й рік, грн**

	Од. виміру	Потреба, кількість	I кв		II кв	III кв	IV кв	Разом
			Вартість, грн	Витрати, грн				
Мінітрактор	шт	1	51 380	51 380				51 380
Причеп для мінітрактора	шт	1	6 000	6 000				6 000
Паливо				1 000	1 000	1 000	1 000	4 000
Буріння індивідуальної свердловина	пог.м	60	590	35 400				35 400
Насос для подачі води із свердловини	шт	1	9 072	9 072				9 072
Резервуар для води, монтаж	шт	1	71 000	71 000				71 000
Розсада	шт	71 000	3			213 000		213 000
Агроволокно чорне	рулон	1 420	119		168 980			168 980
Агроволокно біле	рулон	142	1 209			171 678		171 678
Сталева провідка	т	1,125	22 500		25 313			25 313
Оцинкована провідка	кг	800	32		25 600			
Шланги для крапельного поливу	м	16 200	6,41		103 842			103 842
Фурнітурні елементів:								
стійка під шланг	шт.	14 200	2,98		42 316			42 316
коліно ершове	шт.	10	11,59		116			116
трійник ершовий	шт.	70	12,91		904			904
муфта ершова	шт.	10	6,29		63			63
капельниця (різнокольорові)	шт.	35 500	3		106 500			106 500
кран для капельної труби	шт.	10	46		460			460
заглушка капельної труби	шт.	71	3,97		282			282
Датчик погоди	шт.	1	3 057		3 057			3 057
Фільтр води зі свердловини	шт.	1	700		700			700
Тачки для збору ягід	шт.	9	1000					
«Пінетки» (прозора тара по 1 кг)	шт.	591 800	0,1					
Картонні лотки для транспортування пінеток	шт.	59 180	4					
Добрива:								
Компостований коров'ячий перегной	т	160	300	48 000				48 000
Нітроамфоска	кг	400	16					
Сульфат магнію в гранулах	уп	4	340					
Бор	уп	1	1 778					
Кальцій	уп	1	948					
Оплата за електроенергію	кВт/міс	20	2,03			123		123
Заробітна плата	ос/міс	10	3 723	111 690	111 690	111 690	111 690	446 760
Єдиний внесок	ос/міс	10	82	2 457	2 457	2 457	2 457	9 829
Виробнича собівартість				335 999	593 279	499 948	115 147	1 544 374

*Розраховано за орієнтовними вартісними показниками станом на 01.01.2020 року

Додаток 3.2

**ПРОПОЗИЦІЯ СТВОРЕННЯ СІМЕЙНОГО
ФЕРМЕРСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА на 10 корів**
Вартість ферми сімейного типу, грн

Складові витрат	Витрати, грн
<i>Будівельні матеріали</i>	
Будівельні матеріали	79 000
<i>Обладнання</i>	
Доїльна установка (2 шт)	12 000
Стійлові розділювачі	21 000
Система видалення гною	35 000
Система вентиляції	15 000
Система освітлення	8 800
Система водонапування (напувалки) 10 шт	16 500
Система водопроводу та подачі води	9 000
Матраси резинові для корів (10 шт)	17 700
Міні-трактор з причемом (1 шт)	86 000
Бойлер для води (1 шт)	9 500
Танк охолодження молока на 1000 л (1 шт)	30 000
Інше знаряддя	3 000
<i>ВРХ</i>	
Корови (10 гол)	220 000
РАЗОМ	562 500

*Розраховано за орієнтовними вартісними показниками станом на 01.01.2020 року

Наукове видання

**Лупенко Ю. О.
Малік М. Й.
Шпикуляк О. Г. та ін.**

**ОРГАНІЗАЦІЯ
СІМЕЙНИХ ФЕРМЕРСЬКИХ
ГОСПОДАРСТВ**
Методичні рекомендації

Відповідальний за випуск М. Й. Малік

Редактор	<i>Л.Л. Ткач</i>
Технічний редактор	<i>А.М. Артеменко</i>
Комп'ютерна верстка	<i>В.А. Мамчур, Д.С. Сушко</i>

Підписано до друку 26.06.2020. Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Ум. друк. арк. 5,75. Обл.-вид. арк. 3,9. Тираж 100 пр. Зам. № 27.

Видання та друк – Національний науковий центр
«Інститут аграрної економіки»
03127, м. Київ, вул. Героїв Оборони, 10.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи Сер. ДК № 2065 від 18.01.2005 р.

